

VENDIM
Nr. 9, datë 27.2.2024

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Holta Zaçaj	kryetare;
Marsida Xhaferllari	anëtare;
Elsa Toska	anëtare;
Sonila Bejtja	anëtare;
Sandër Beci	anëtar;
Ilir Toska	anëtar;
Genti Ibrahim	anëtar;
Marjana Semini	anëtare;
Fiona Papajorgji	anëtare,

me sekretare Belma Lleshi, në datën 27.2.2024 mori në shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve çështjen nr. 33 (A) 2023 të Regjistrisë Themeltar, që u përket:

KËRKUES: Albert Sino, Aurel Baçi, përfaqësuar nga avokatët Ilir Daci dhe Shpati Dragoti, me prokurë.

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Vjollca Hoxha, Lorela Hoxha, Sara Hoxha, Redia Hoxha, I.H. (i mitur), përfaqësuar nga avokatët Erind Mërkuri dhe Lulzim Alushaj, me prokurë.

OBJEKTI: Shfuqizimi i vendimeve nr. 1641, datë 28.6.2017, të Gjykatës së Apelit Tiranë; nr. 00-2023-207 (13), datë 18.1.2023, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

BAZA LIGJORE: Nenet 41, 42, 131, pika 1, shkronja “P” dhe 134, pika 1, shkronja “I”, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë (*Kushtetuta*); nenet 71, 71/a dhe 72 e vijuese të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar (*ligji nr. 8577/2000*).

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Fiona Papajorgji, mori në shqyrtim pretendimet e kërkuarve Albert Sino dhe Aurel Baçi, të cilët kanë kërkuar pranimin e kërkesës, prapësimet e subjekteve të interesuara, Vjollca Hoxha, Lorela Hoxha, Sara Hoxha, Redia Hoxha, I.H., të cilët kanë kërkuar rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

Rrethanat e çështjes

1. Shtetasi D.H. ka themeluar shoqërinë “Top Channel” sh.p.k., me objekt të veprimtarisë ushtrimin e aktivitetit në fushën televizive, prodhim, transmetim dhe ritransmetim të programeve dhe informacioneve. Kjo shoqëri është regjistruar me vendimin nr. 25561, datë 29.3.2001, të Gjykatës së Shkallës së Parë Tiranë dhe si ortak i vetëm dhe zotërues i 100% të kuotave të kapitalit themeltar të shoqërisë rezultoi shtetasi D.H. Me vendimin nr. 25561/6/7, datë 24.3.2006, të Gjykatës së Shkallës së Parë Tiranë është vendosur shndërrimi i shoqërisë “Top Channel” sh.p.k. në shoqëri anonime.

2. Në datën 5.7.2007 ka hyrë në fuqi ligji nr. 9742, datë 28.5.2007, “Për transmetimet numerike në Republikën e Shqipërisë” (*ligji nr. 9742/2007*), i cili në nenin 13, pika 5, për sa i përket pronësisë së personave juridikë që gëzojnë një licencë për operator rrjeti ose operator programesh, ka referuar

kriteret e nenit 20 të ligjit nr. 8410, datë 30.9.1998, “Për radion dhe televizionin publik dhe privat në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar. Sipas këtyre kriterëve asnjë person fizik ose juridik, vendas ose i huaj, nuk duhet të ketë më shumë se 40% të kapitalit të përgjithshëm të shoqërisë për licencimin për transmetimet televizive ose të radios. Të dyja këto ligje u shfuqizuan me ligjin nr. 97, datë 4.3.2013, “Për mediat audiovizive në Republikën e Shqipërisë”. Edhe paragrafi 3 i nenit 62 të ligjit të ri parashikonte, se: *“Asnjë person fizik ose juridik, vendas ose i huaj, nuk mund të ketë më shumë se 40 për qind të kapitalit të përgjithshëm të shoqërisë aksionare, që zotëron një licencë kombëtare për transmetimet audio ose një licencë kombëtare të transmetimit audioviziv”*. Me vendimin nr. 56, datë 27.7.2016, Gjykata Kushtetuese (Gjykata) ka shfuqizuar këtë paragraf si antikushtetues, me arsyetimin se masa nuk ishte proporcionale dhe interesi kushtetues i ligjvënësit për evitimin e monopolit dhe përqendrimit në tregun e medias përmbushej edhe pa atë kufizim.

3. Me kontratën e shitblerjes nr. 1154 rep., dhe nr. 598 kol., datë 15.6.2007, shtetasi D.H. i ka shitur 40% të aksioneve të shoqërisë “Top Channel” sh.a. (*shoqëria*) shtetasit Albert Sino dhe 20% të aksioneve shtetasit Aurel Baçi.

4. Në datën 23.5.2008 shtetasi D.H. ka ndërruar jetë dhe me vendimin nr. 5259, datë 6.6.2008, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë ka vendosur lëshimin e dëshmisë së trashëgimisë ligjore, duke caktuar si trashëgimtarë ligjorë të radhës së parë bashkëshorten pasjetuese, shtetasen Vjollca Hoxha dhe fëmijët Lorela Hoxha, Sara Hoxha, Redia Hoxha dhe I.H.

5. Trashëgimtarët e shtetasit D.H. në datën 18.1.2016, në cilësitë e aksionarëve të shoqërisë, i janë drejtuar gjykatës me padi me objekt: i. detyrimin e të paditurve (kërkuesve) t’i njohin pronarë edhe për 60% të aksioneve të shoqërisë, me pretendimin se kontrata e shitblerjes së aksioneve nr. 1154 rep., dhe nr. 598/2 kol., datë 15.6.2007, është absolutisht e pavlefshme, pasi është kryer në kundërshtim me ligjin; ii. urdhërimin e çregjistrimit nga regjistri i aksionarëve të shoqërisë të të paditurve Albert Sino dhe Aurel Baçi dhe nga regjistri i ekstraktit të saj në Qendrën Kombëtare të Regjistrimit (QKR), pasi titulli, në bazë të të cilit është bërë regjistrimi i tyre në regjistrë, është i pavlefshëm.

6. Me vendimin nr. 5059, datë 5.2.2016, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë ka vendosur masën e sigurimit të padisë, kurse në lidhje me themelin e çështjes, me vendimin nr. 3873, datë 9.5.2016, ajo ka vendosur rrëzimin e padisë. Mbi bazën e ankimit të palës paditëse, Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 1641, datë 28.6.2017, ka vendosur ndryshimin e vendimit të gjykatës së shkallës së parë dhe detyrimin e palës së paditur (kërkuesve) të njohin pronarë paditësit edhe për 60% të aksioneve të shoqërisë, si dhe çregjistrimin nga regjistri i aksioneve të shoqërisë nga kërkuesit dhe nga regjistri i ekstraktit të shoqërisë në QKR. Kundër këtij vendimi kanë ushtruar rekurs kërkuesit në datën 13.7.2017, si dhe kundërrekurs subjektet e interesuara. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2023-207 (13), datë 18.1.2023, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit nr. 1641, datë 28.6.2017, të Gjykatës së Apelit Tiranë.

7. Në datën 18.5.2023 kërkuesit i janë drejtuar Gjykatës me ankim kushtetues individual sipas objektit të tij, i cili, pasi është plotësuar sipas kërkesave të ligjit nr. 8577/2000, është regjistruar në datën 30.5.2023. Në datën 11.9.2023 Kolegji i Gjykatës ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim paraprak në Mbledhjen e Gjyqtarëve. Në datën 15.9.2023 kërkuesit kanë paraqitur pretendime të reja dhe argumente shtesë në aktin “Plotësim kërkesë”. Në datën 20.9.2023 Mbledhja e Gjyqtarëve ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve.

II

Pretendimet në Gjykatën Kushtetuese

8. **Kërkuesit**, në mënyrë të përmbledhur, kanë pretenduar se vendimet objekt kundërshtimi i kanë cenuar:

8.1. *Të drejtën për një proces të rregullt ligjor*, në drejtim të:

8.1.1. *Parimit të siguri së juridike*, në tre drejtime. *Së pari*, vendimet gjyqësore kanë cenuar të drejta të fituara ligjërisht mbi bazën e një akti publik që provon blerjen e aksioneve të shoqërisë. Pala

paditëse e ka humbur të drejtën e padisë, pasi ajo mund të ngrihej brenda 1 viti nga data e marrjes dijeni të veprimit dhe jo më vonë se 1 vit nga mbarimi i bashkësisë. Gjykatat kanë rishikuar një marrëdhënie juridike të konkluduar përpara noterit 10 vjet më parë, pa e thirrur këtë të fundit si dëshmitar. Marrëdhënia midis kërkuesve dhe të ndjerit D.H. është konfirmuar nga disa organe shtetërore dhe vënia në dyshim e saj cenon vetë ligjshmërinë e marrëdhënieve juridike që shoqëria ka pasur me institucionet publike dhe me të tretët. Nëse bashkëpronësia ka qenë fiktive, për pasojë edhe licenca televizive do të ishte e paligjshme, çka cenon sigurinë juridike të marrëdhënieve të televizionit me personat e tretë në drejtim të marrëveshjeve tregtare, reklamave, shërbimeve etj. *Së dyti*, vendimi i Kolegjit Civil bie ndesh me praktikën unifikuese të Kolegjeve të Bashkuara, konkretisht me vendimin unifikues nr. 932, datë 22.6.2000 (*vendimi nr. 932/2000*) dhe jurisprudencën e saj, pasi, në rastin konkret, nuk ka qartësuar se ku qëndron marrëveshja e fshehtë (kundërdeklarimi), me anë të së cilës palët të kenë rënë dakord që kontrata e lidhur midis tyre të mos sillte asnjë pasojë. *Së treti*, kërkuesve u ka kaluar barra e provës për të provuar fiktivitetin e kontratës, megjithëse ai është një akt publik me fuqi të plotë provuese. Gjithashtu, në datën 25.9.2011 ata kanë miratuar statutin e ri të shoqërisë në të cilin konfirmohet pronësia e 60% të aksioneve, çka do të thotë se barra e provës, për të vërtetuar të kundërtën, u bie subjekteve të interesuara. Kërkuesi Albert Sino, nëpërmjet veprimeve bankare, provon likuidimet e detyrimeve të shoqërisë ndaj tij. Gjykata duhet të kërkojë nga subjektet e interesuara vënien në dispozicion të ekstrakteve bankare të periudhës 2017-2023.

8.1.2. *Standardit të arsytimit të vendimit*, pasi vendimet e gjykatave të zakonshme, për sa u takon fakteve dhe provave, nuk përmbajnë një vijë logjike dhe ligjore dhe përfundimi i arritur nuk është analizë e drejtë e çështjes. Po kështu, Gjykata e Lartë nuk është shprehur për pretendimet e kërkuesve të parashtruara në rekurs dhe vendimi i saj paraqet arsyetim arbitrar, kontradiktor dhe të sforcuar. Kjo gjykatë nuk ka argumentuar se si ka arritur në përfundimin se megjithëse kërkuesit rezultojnë pjesëmarrës në disa vendime të shoqërisë, ata nuk janë sjellë realisht si bashkaksionarë të saj dhe se efektivisht drejtimi i shoqërisë është bërë nga pala paditëse në gjykim, pavarësisht se kërkuesit kishin shumicën e votave. Gjykata e Lartë është shprehur se kërkuesit nuk rezultojnë dorëzanës në një kontratë huaje bankare, fakt i cili nuk është i vërtetë. Po kështu, fakti se kërkuesit nuk kanë tërhequr dividendë, nuk nënkupton se ata nuk janë aksionarë. Edhe argumenti se kërkuesit, nëse do të ishin aksionarë të vërtetë, do të mund të ndryshonin përbërjen e organeve drejtuese të shoqërisë, është absurd dhe jologjik.

8.1.3. *Parimit të gjykatës së caktuar me ligj*, pasi, *së pari*, çështja duhej të kalonte për shqyrtim në seancë gjyqësore me praninë e palëve, në kushtet e dy vendimeve diametralisht të kundërta dhe faktit se janë vënë në diskutim çështje ligji me rëndësi për praktikën gjyqësore, për sa i përket fiktivitetit të kontratës. *Së dyti*, Gjykata e Lartë, në tejkalim të kompetencave të saj, ka interpretuar ndryshe provat e administruara në gjykatat e faktit, të cilat provojnë sjelljen e kërkuesve si aksionarë, duke mos i përmendur ato në vendim. Ajo ka arritur në përfundime të bazuara në aludime dhe indicie.

8.1.4. *Parimit të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit*, pasi gjykata e apelit dhe Gjykata e Lartë nuk kanë marrë parasysh provat e kërkuesve dhe kontratën e lidhur përpara noterit, duke i vendosur palët në pozita jo të barabarta. Edhe argumenti se moskryerja në bankë e pagesës së aksioneve passjell pavlefshmërinë e veprimit juridik është në kundërshtim me ligjin, pasi një gjë e tillë nuk ishte verifikuar nga institucioni kompetent dhe nuk ishte e parashikuar me ligj.

8.2. *Të drejtën e pronës*, të garantuar nga neni 41 i Kushtetutës, pasi, *së pari*, gjykata e apelit dhe Gjykata e Lartë u kanë mohuar kërkuesve pronën e tyre të fituar në mënyrë të ligjshme, të cilën e zotëronin që nga viti 2008. Kërkuesit janë sjellë si bashkëpronarë të aksioneve të shoqërisë duke krijuar pritshmëri të ligjshme për pronësinë e tyre. Për më tepër, kjo pronësi nuk buron vetëm nga kontrata noteriale, por edhe nga pranimi dhe njohja e tyre si të tillë nga trashëgimtarët ligjorë, të cilët për pothuajse 8 vjet i kanë ushtruar të drejtat e tyre në mënyrë të qetë dhe pa kundërshtim. *Së dyti* pronësia është fituar edhe nëpërmjet institutit të parashkrimit fitues në bazë të nenit 168 të Kodit Civil (KC), pasi aksionet janë poseduar në mënyrë të qetë për më shumë se 5 vjet. Ndërrhyrja

në të drejtën e pronës nuk ka ndjekur parimin e ligjshmërisë, interesit publik, qëllimit të ligjshëm dhe nuk ka respektuar parimin e proporcionalitetit.

8.3. *Lirinë e shprehjes*, të garantuar nga neni 22 i Kushtetutës dhe neni 10, paragrafi i parë, i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, pasi vendimi i Gjykatës së Lartë u heq mundësinë kërkuar për të përpunuar politika mediatike dhe kontribuar në shpërndarjen e ideve dhe informacionit. Kjo ndërhyrje nuk është parashikuar në ligj, nuk mbrohet interesa të ligjshme dhe nuk është e nevojshme për të arritur këtë qëllim.

8.4. *Lirinë e shtypit, radios dhe televizionit*, të garantuar nga neni 22, pika 2, i Kushtetutës, pasi vendimi i Gjykatës së Lartë mund të sjellë si pasojë legjitimimin e organeve shtetërore për të konfiskuar 60% të aksioneve të shoqërisë, duke ndërhyrë dhe kontrolluar bordin drejtues, këshillin mbikëqyrës dhe çdo gazetar në linjën editoriale të informimit të publikut.

9. ***Subjektet e interesuara***, në mënyrë të përmbledhur, kanë prapësuar si vijon:

9.1. *Për legjitimimin e kërkuarve*

9.1.1. Kërkuar nuk legjitimohen për sa i takon pretendimit për mbrojtjen e të drejtave të tjerëve i cili lidhet me marrëdhëniet që shoqëria ka pasur me personat e tretë në drejtim të marrëveshjeve tregtare, reklamave, shërbimeve etj., pasi nuk i përfaqësojnë ata dhe ky pretendim nuk është ngritur asnjëherë deri më sot. Kërkuar nuk kanë shteruar mjetet juridike për sa i përket pretendimit për cenimin e standardit të arsytimit nga gjykata e apelit në lidhje me fiktivitetin e kontratës, pasi nuk e kanë ngritur atë në rekursin në Gjykatën e Lartë. Edhe provat e pretenduara që provojnë se marrëveshja nuk ka qenë fiktive, ndonëse janë përdorur si argumente të standardit të arsytimit të vendimit dhe parimit të barazisë së armëve, nuk janë ngritur në mënyrën e duhur në rekurs, por në drejtim të zbatimit të nenit 94 të Kodit të Familjes (KF). As pretendimet për fitimin e pronësisë së aksioneve me parashkrim fitues dhe ai për cenimin e lirisë së shprehjes nuk janë ngritur në asnjë shkallë të gjykimit. Kërkuar nuk legjitimohen as *ratione materiae* për pretendimet që lidhen me mënyrën e interpretimit nga gjykatat të nenit 92, shkronja “ç”, të KC-së, të kontratës objekt gjykimi dhe deklaratës noteriale të vitit 2007, mënyrën e vlerësimit të provave nga gjykata e apelit dhe kërkesën e tyre për interpretimin e ndryshëm të ligjit, pasi këto janë jashtë juridiksionit të Gjykatës. Ndërsa pretendimi për vlefshmërinë e licencës së shoqërisë nuk ka lidhje me këtë gjykim.

9.2. *Për themelin e pretendimeve:*

9.2.1. Pretendimi për cenimin e parimit të sigurisë juridike është i pabazuar, pasi vendimi nr. 932/2000 i Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë nuk gjen zbatim në rastin konkret, pasi ky i fundit flet për veprimet “simuluese”. Neni 92, shkronja “ç”, i KC-së ka parashikuar se veprimet fiktive dhe ato të simuluar nuk janë e njëjta gjë. Në rastin e fiktivitetit nuk kërkohet kundërdeklarimi, siç parashikon vendimi unifikues, dhe gjykata e apelit dhe Gjykata e Lartë e kanë përcaktuar qartë se kontrata ka qenë fiktive. Edhe vendimet e tjera të Gjykatës së Lartë të pretenduara nga kërkuar nuk kanë lidhje me rastin konkret. Nisur nga fakti se veprimi juridik ka qenë fiktiv ai përfshihet në rastet e pavlefshmërisë absolute dhe konstatimi i tyre nuk i nënshtrohet asnjë kufizimi kohor.

9.2.2. I pabazuar është edhe pretendimi për cenimin e standardit të arsytimit të vendimit, pasi përveç faktit se kërkuar nuk e kanë shteruar atë në rekursin në Gjykatën e Lartë, gjykata e apelit ka argumentuar fiktivitetin e kontratës dhe e ka provuar atë me mosdokumentimin e pagesave, mungesën e aktiviteteve tregtare dhe financiare të kërkuarve. Ndërsa vendimi i Gjykatës së Lartë është arsyetuar gjerësisht, e cila ka pranuar argumentet në lidhje me pamundësinë financiare të kërkuarve për të paguar detyrimin dhe u ka dhënë përgjigje të gjitha pretendimeve të ngritura në rekurs.

9.2.3. Pretendimi për cenimin e parimit të gjykatës së caktuar me ligj nuk qëndron, pasi, së pari, shqyrtimi i çështjes në dhomën e këshillimit nga Gjykata e Lartë është bërë me qëllim uljen e ngarkesës si një mënyrë gjykimi efikase. Së dyti, Gjykata e Lartë nuk ka administruar prova të reja, por ka vlerësuar provat në të njëjtën mënyrë si gjykata e apelit, duke i cituar ato me qëllim që vendimi të jetë sa më i arsyetuar.

9.2.4. Pretendimi për cenimin e *parimit të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit* nuk qëndron, pasi ai është ngritur në drejtim të provave, të cilat kërkesit i kanë paraqitur për të justifikuar dijeninë e bashkëshortes dhe zbatimin e afatit të parashkrimit të shprehur në nenin 94 të KF-së. Kërkesit nuk kanë pasur burime për të justifikuar shumën që pretendojnë se kanë paguar. Ndërsa për sa i përket barrës së provës, kërkesit nuk kanë sjellë asnjë dokument që të provojë se ata kanë pasur aktivitete dhe veprimtari tregtare për të justifikuar pagesën e detyrimeve që vinin nga kontrata e shitjes së aksioneve.

9.2.5. E drejta e *pronës* mund të kufizohet duke respektuar kërkesat për proces të rregullt ligjor, sikurse ka ndodhur në rastin në shqyrtim. Ndërsa pretendimi i kërkesve për fitimin e pronësisë së aksioneve me parashkrim fitues nuk gjen zbatim në kushtet kur jemi përpara një veprimi fiktiv.

9.2.6. Për sa i përket pretendimit për cenimin e *lirisë së shprehjes*, ai është i pabazuar pasi mundësia e marrjes së pronësisë së aksioneve nga shteti nuk është ngritur asnjëherë dhe nuk provohet të ketë nisur një procedurë e tillë.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkesve

10. Çështja e legjitimitimit (*locus standi*) është një ndër aspektet kryesore që lidhet me nisjen e një procesi kushtetues. Sipas neneve 131, pika 1, shkronja “F” dhe 134, pikat 1, shkronja “I” dhe 2, të Kushtetutës, si dhe nenit 71 të ligjit nr. 8577/2000, çdo individ, person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, mund të vërë në lëvizje Gjykatën për gjykimin përfundimtar të ankesave kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë. Ankimi kushtetues individual, në çdo rast, duhet të plotësojë kriteret e nenit 71/a të ligjit nr. 8577/2000, që lidhen me shterimin e mjeteve juridike, afatin e paraqitjes së kërkesës, pasojat negative të pësura në mënyrë të drejtpërdrejtë e reale, mundësinë për rivendosjen e së drejtës së shkelur, si dhe rregullimet e veçanta ligjore të shqyrtimit paraprak të kërkesës.

11. Në lidhje me legjitimitimin *ratione personae*, Gjykata vëren se sipas neneve 131, pika 1, shkronja “F” dhe 134, pikat 1, shkronja “I” dhe 2, të Kushtetutës, individi, si subjekt i kushtëzuar, mund të paraqesë ankim kushtetues individual vetëm për çështje që lidhen me interesat e tij, duke provuar se është cenuar në të drejtat e tij kushtetuese, pra se është viktimë e një shkeljeje dhe se pasojat nga akti i kundërshtuar janë të drejtpërdrejta dhe reale për të.

12. Gjykata konstaton se kërkesit, ndër të tjera, kanë pretenduar cenimin e parimit të sigurisë juridike me argumentin se marrëdhënia midis tyre dhe të ndjerit D.H. është konfirmuar nga disa organe shtetërore dhe vënia në dyshim e saj cenon vetë ligjshmërinë e marrëdhënieve juridike që shoqëria ka pasur me institucionet publike dhe me të tretët. Po kështu, nëse bashkëpronësia ka qenë fiktive, për pasojë edhe licenca televizive do të ishte e paligjshme, çka cenon sigurinë juridike të marrëdhënieve të shoqërisë me personat e tretë për sa u përket marrëveshjeve tregtare, reklamave, shërbimeve etj.

13. Subjektet e interesuara kanë prapësuar se kërkesit nuk legjitimohen për mbrojtjen e të drejtave të të tjerëve, pra për pretendimin që lidhet me marrëdhëniet që shoqëria ka pasur me personat e tretë në drejtim të marrëveshjeve tregtare, reklamave, shërbimeve etj., pasi nuk i përfaqësojnë ata, por edhe se ky pretendim nuk është ngritur më parë. Ndërsa pretendimi për vlefshmërinë e licencës së shoqërisë, sipas subjekteve të interesuara, nuk ka lidhje me këtë gjykim.

14. Gjykata, në analizë të thelbit dhe përmbajtjes së argumenteve të lartpërmendura, vlerëson se kërkesit, të cilët kanë paraqitur kërkesë në cilësinë e tyre si individë, nuk provojnë interesin e drejtpërdrejtë, pasi nuk kanë provuar të drejtën kushtetuese të cenuar dhe interesin e tyre vetjak në këtë drejtim. Ndërsa për sa u përket pretendimeve të tjera të paraqitura në ankimin kushtetues individual, Gjykata vëren se ato lidhen me procesin gjyqësor ku kërkesit kanë qenë palë, për rrjedhojë ata legjitimohen *ratione personae* për to.

15. Lidhur me kriterin e *shterimit të mjeteve juridike efektive*, Gjykata në praktikën e saj ka pranuar se, në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja “P”, të Kushtetutës, kërkuesi duhet të shfrytëzojë në rrugë normale mjetet juridike efektive, të cilat janë të përshtatshme, të disponueshme dhe të frytshme për një çështje konkrete. Shterimi i mjeteve juridike efektive përbën parakusht që duhet përmbushur nga kërkuesi, i cili përpara se t’i drejtohet Gjykatës duhet të vërtetojë se ka përdorur të gjitha mjetet ligjore të njohura nga ligji dhe të mjaftueshme për të rivendosur të drejtat e shkelura (*shih vendimet nr. 11 datë 10.3.2023; nr. 15, datë 11.3.2021; nr. 38, datë 25.4.2017, të Gjykatës Kushtetuese*).

16. Subjektet e interesuara kanë prapësuar se kërkuesit nuk kanë shteruar mjetet juridike për sa u përket pretendimeve për cenimin e lirisë së shprehjes, si dhe për fitimin e pronësisë së aksioneve me parashkrim fitues, pasi nuk janë ngritur në asnjë shkallë të gjyqimit. Po kështu, subjektet e interesuara kanë argumentuar se pretendimi për cenimin e standardit të arsyetimit nga gjykata e apelit në lidhje me fiktivitetin e kontratës, nuk është ngritur në rekursin në Gjykatën e Lartë. Sipas tyre, edhe provat e pretenduara që provojnë se marrëveshja nuk ka qenë fiktive, ndonëse janë përdorur si argumente të standardit të arsyetimit të vendimit dhe parimit të barazisë së armëve, nuk janë ngritur në mënyrën e duhur në rekursin në Gjykatën e Lartë, pasi janë paraqitur në drejtim të zbatimit të nenit 94 të KF-së.

17. Gjykata vëren se pretendimi i kërkuesve që lidhet me cenimin e lirisë së shprehjes, si dhe të lirisë së shtypit, radios dhe televizionit, të garantuara në nenin 22 të Kushtetutës është parashtruar prej tyre për herë të parë në aktin e plotësimit të kërkesës së datës 15.9.2023 drejtuar Gjykatës. Gjykata konstaton se ndonëse procesi gjyqësor i kundërshtuar ka për objekt të drejtën e pronësisë së aksioneve të shoqërisë, e cila ushtron veprimtarinë e saj në fushën televizive dhe mediatike, ndërsa për ushtrimin e lirisë së shprehjes dhe të shtypit, radios e televizionit, kërkuesit në asnjë fazë të procesit gjyqësor, përfshirë edhe në rekursin në Gjykatën e Lartë, nuk rezulton të kenë ngritur pretendime dhe as nuk kanë përmendur tërthorazi ndonjë argument që të ketë lidhje me të. Në këtë kuptim, kërkuesit e kanë paraqitur këtë pretendim drejtpërdrejt përpara Gjykatës, duke mos shteruar paraprakisht mjetet juridike efektive që ata kanë pasur në dispozicion, në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja “P”, të Kushtetutës.

18. Po kështu, për sa i përket pretendimit për fitimin e së drejtës së pronësisë së aksioneve nëpërmjet parashkrimit fitues, Gjykata vlerëson se ai mund të jetë objekt kërkimi në gjykatat e juridiksionit të zakonshëm nëpërmjet ushtrimit të mjeteve të tjera juridike, sikurse padia ose kundërpadia. Për rrjedhojë, në rastin konkret, përderisa kërkuesit nuk kanë ngritur kundërpadi në procesin e kundërshtuar, ata nuk kanë shteruar mjetet juridike efektive në dispozicion, në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja “P”, të Kushtetutës, për këtë arsye ky pretendim nuk mund të merret në shqyrtim. Edhe pretendimi se atyre u ka kaluar barra e provës për të provuar fiktivitetin e kontratës, nuk është ngritur në rekursin e ushtruar në Gjykatën e Lartë, prandaj ai do të trajtohet vetëm në lidhje me pretendimet për procesin e zhvilluar në Gjykatën e Lartë. Për sa u përket pretendimeve të tjera ndaj vendimit të gjykatës së apelit, në ndryshim nga sa pretendojnë subjektet e interesuara, kërkuesit i kanë parashtruar ato në substancë në rekurs, prandaj e kanë përmbushur kriterin e shterimit të mjeteve juridike efektive.

19. Në lidhje me legjitimitimin *ratione temporis*, kërkesa është paraqitur në Gjykatë në datën 18.5.2023, ndërsa vendimi i kundërshtuar i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë është i datës 18.1.2023. Për rrjedhojë, kërkesa është paraqitur brenda afatit ligjor 4-mujor të përcaktuar nga neni 71/a, pika 1, shkronja “b”, i ligjit nr. 8577/2000.

20. Për sa i përket legjitimitimit *ratione materiae*, Gjykata vëren se kërkuesit kanë pretenduar cenimin e së drejtës për proces të rregullt ligjor, të garantuar nga neni 42 i Kushtetutës, në drejtim të parimit të sigurisë juridike, standardit të arsyetimit të vendimit, parimit të gjykatës së caktuar me ligj, parimit të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit, si dhe së drejtës së pronës private, të garantuar nga neni 41 i Kushtetutës.

21. Subjektet e interesuara kanë prapësuar se kërkuesit nuk legjitimohen për pretendimet që lidhen me mënyrën e interpretimit nga gjykatat të nenit 92, shkronja “ç”, të KC-së, në raport me kontratën objekt gjykimi dhe deklaratën noteriale të vitit 2007, për mënyrën e vlerësimit të provave

nga gjykata e apelit, si dhe për kërkesën e tyre për interpretimin e ndryshëm të ligjit, pasi këto lidhen me mënyrën e vlerësimit të provave dhe interpretimit të ligjit dhe, si të tilla, nuk i takojnë juridiksionit kushtetues të Gjykatës.

22. Gjykata vlerëson se ky prapësim i subjekteve të interesuara nuk qëndron, sepse kërkuessit i kanë ngritur argumentet e lartpërmendura në funksion të pretendimeve për cenimin e së drejtës për proces të rregullt ligjor, prandaj ato do të analizohen të lidhura me secilin pretendim të paraqitur prej tyre në ankimin kushtetues individual.

23. Për sa u takon argumenteve të tjera për pretendimin e cenimit të *parimit të sigurisë juridike*, kërkuessit, kanë parashtruar se, *së pari*, vendimet gjyqësore kanë cenuar të drejta të fituara ligjërisht mbi bazën e një akti publik që provon blerjen e aksioneve të shoqërisë, se pala paditëse e ka humbur të drejtën e padisë dhe, *së dyti*, se vendimi i Kolegjit Civil bie ndesh me vendimin unifikues nr. 932/2000 dhe jurisprudencën e saj. Në këtë kuptim, nisur nga thelbi i këtyre argumenteve, Gjykata vlerëson ta shqyrtojë këtë pretendim së bashku me *standardin e arsyetimit të vendimit gjyqësor*.

24. Gjithashtu, si argument për cenimin e parimit të sigurisë juridike kërkuessit kanë parashtruar se atyre u ka kaluar barra e provës për të provuar fiktivitetin e kontratës, megjithëse ai është një akt publik me fuqi të plotë provuese. Sipas tyre, ata në datën 25.9.2011 kanë miratuar statutin e ri të shoqërisë në të cilin konfirmohet pronësia e 60% të aksioneve, çka do të thotë se barra e provës për të vërtetuar të kundërtën u bie subjekteve të interesuara. Kërkuessi Albert Sino, nëpërmjet veprimeve bankare, provon likuidimet e detyrimeve të shoqërisë ndaj tij. Gjykata duhet të kërkojë nga subjektet e interesuara vënien në dispozicion të ekstrakteve bankare të periudhës 2017–2023.

25. Lidhur me pretendimin e cenimit të *parimit të gjykatës së caktuar me ligj*, Gjykata vëren se kërkuessit e kanë mbështetur atë në dy shkaqe kryesore: i. çështja duhej të kalonte për shqyrtim në seancë gjyqësore me praninë e palëve, në kushtet e dy vendimeve diametralisht të kundërta dhe për shkak se janë vënë në diskutim çështje ligji me rëndësi për praktikën gjyqësore, për sa i përket fiktivitetit të kontratës; ii. Gjykata e Lartë, në tejkallim të kompetencave të saj, ka interpretuar ndryshe provat e administruara në gjykatat e faktit, duke arritur në përfundime të bazuara në aludime dhe indicie. Referuar përmbajtjes së këtyre argumenteve, Gjykata evidenton se vetëm shkaku i dytë i argumentuar nga kërkuessit, pra se provat e paraqitura në gjykim janë interpretuar ndryshe nga Gjykata e Lartë dhe në tejkallim të kompetencës së saj, lidhet drejtpërdrejt me *parimin e gjykatës së caktuar me ligj*, ndërsa shkaku i parë i këtij pretendimi, për shqyrtimin e çështjes në seancë gjyqësore në prani të palëve për arsye të trajtimit të çështjeve të ligjit, për nga thelbi i argumenteve të paraqitura lidhet me të drejtën e kërkuessve *për t'u mbrojtur dhe për t'u dëgjuar*, prandaj do ta shqyrtojë atë në këtë këndvështrim.

26. Po kështu, Gjykata thekson se në lidhje me pretendimet mbi barrën e provës, ai nuk përbën *per se*, standard kushtetues sipas nenit 42 të Kushtetutës, ndaj dhe në këtë kontekst u takon gjykatave të juridiksionit të zakonshëm të vlerësojnë se cila palë ndërgjyqëse e ka barrën e provës në varësi të natyrës së procesit gjyqësor dhe se si detyrimi i të provuarit zhvendoset gjatë procesit gjyqësor. Në kuptimin kushtetues, e drejta për një proces të rregullt ligjor përfshin të drejtën e palëve në proceset gjyqësore për të paraqitur çdo parashtrim që ata e konsiderojnë të rëndësishëm për çështjen e tyre, dhe detyrimin e gjykatave të zakonshme për të kryer shqyrtimin e duhur të parashtrimeve, argumenteve dhe provave të paraqitura nga palët, pa paragjykuar vlerësimin e tyre nëse ato janë apo jo të rëndësishme. Megjithatë, në rastin konkret, nisur nga argumenti i kërkuessve se Gjykata e Lartë ka cenuar parimin e sigurisë juridike për shkak të zhvendosjes së barrës së provës dhe duke mbajtur në konsideratë funksionin kushtetues ekskluzivisht ligjor të Gjykatës së Lartë, Gjykata vlerëson ta trajtojë atë në kuadër të parimit të gjykatës së caktuar me ligj.

27. Në lidhje me pretendimin për cenimin e *së drejtës së pronës*, Gjykata vëren se kërkuessit kanë parashtruar se gjykatat u kanë mohuar pronën e fituar në mënyrë të ligjshme nëpërmjet një akti noterial, prandaj, duke mbajtur në konsideratë se ai lidhet me procesin gjyqësor të zhvilluar ndaj tyre, çështja e paraqitur do të analizohet në këndvështrim të nenit 42 të Kushtetutës, sipas të cilit prona nuk mund të cenohet pa një proces të rregullt ligjor dhe se kushdo, për mbrojtjen e së drejtës kushtetuese të pronës, ka të drejtën e një gjykimi të drejtë.

28. Për sa më lart, Gjykata, në vijim, do të analizojë bazueshmërinë në themel të pretendimeve të paraqitura nga kërkuesit në drejtim të cenimit të së drejtës për t'u mbrojtur dhe për t'u dëgjuar, parimit të sigurisë juridike të lidhur me standardin e arsytimit të vendimit, parimit të gjykatës së caktuar me ligj dhe parimit të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit.

B. Për themelin e pretendimeve

B.1. Për cenimin e së drejtës për t'u mbrojtur dhe asaj t'u dëgjuar

29. Kërkuesit kanë pretenduar se Gjykata e Lartë duhej ta kalonte çështjen për shqyrtim në seancë gjyqësore me praninë e palëve për dy arsye: i. për shkak të pranisë së dy vendimeve diametralisht të kundërta; ii. për shkak se janë vënë në diskutim çështje ligji me rëndësi për praktikën gjyqësore, për sa i përket fiktivitetit të kontratës.

30. Subjektet e interesuara kanë prapësuar se shqyrtimi i çështjes në dhomën e këshillimit nga Gjykata e Lartë, në kushtet aktuale të sistemit gjyqësor, është bërë me qëllim uljen e ngarkesës si një mënyrë gjykimi efikase.

31. Gjykata në jurisprudencën e saj është shprehur se e drejta e mbrojtjes dhe ajo për t'u dëgjuar, në unitet edhe me të drejta të tjera, kanë për qëllim garantimin e një procesi gjyqësor ku individit i krijohen mundësitë që, përpara marrjes së vendimit gjyqësor, të dëgjohet realisht për thelbin e çështjes. Nëpërmjet pjesëmarrjes dhe krijimit të kushteve për t'u dëgjuar, individëve u krijohen mundësi të barabarta për deklaratimet e tyre, për parashtrimin e fakteve, provave e vlerësimeve ligjore (*shih vendimet nr. 7, datë 12.3.2010; nr. 12, datë 6.6.2005, të Gjykatës Kushtetuese*).

32. Për sa u takon vendimeve diametralisht të kundërta, Gjykata, bazuar në parimin e subsidiaritetit, si dhe në funksion të rolit të Gjykatës së Lartë si gjykatë e ligjit dhe kontrolluese e respektimit të standardeve kushtetuese nga gjykatat më të ulëta, ka theksuar se kjo e fundit ka detyrimin t'u përgjigjet të gjitha pretendimeve me natyrë kushtetuese të ngritura në rekurs kur këto gjejnë pasqyrim në materialet e çështjes (*shih vendimin nr. 12 datë 15.3.2023, të Gjykatës Kushtetuese*). Ndërsa kur në Gjykatën e Lartë janë vënë në diskutim çështje ligji, për të cilat palët nuk kanë dhënë më parë mendimin e tyre, Gjykata është shprehur se palëve duhet t'u jepet mundësia të paraqesin paraprakisht mendimin e tyre për çështjet ligjore të analizuar kryesisht nga ajo gjykatë në mënyrë që t'u garantohet efektivisht e drejta e aksesit (*shih vendimet nr. 13 datë 21.3.2023; nr. 7 datë 21.2.2023; nr. 40 datë 22.12.2022, të Gjykatës Kushtetuese*).

33. Në rastin në shqyrtim, nga aktet e dosjes gjyqësore të administruar për qëllime të këtij gjykimi kushtetues, Gjykata vëren se gjykatat e faktit kanë arsyetuar në mënyrë diametralisht të kundërt në lidhje me vlefshmërinë e kontratës së vitit 2007 të lidhur midis trashëgimlënësit të subjekteve të interesuara dhe kërkuesve, ndërsa Gjykata e Lartë e ka shqyrtuar çështjen në seancë gjyqësore në dhomën e këshillimit mbi bazë të dokumenteve. Palët ndërgjyqëse, përfshi kërkuesit janë njoftuar rregullisht për zhvillimin e seancës dhe iu është dhënë mundësia të dëgjohen përmes paraqitjes së parashtrimeve dhe prapësimeve me shkrim. Gjykata e Lartë u ka dhënë përgjigje në themel shkaqeve të ngritura në rekurs nga kërkuesit. Prandaj, standardi kushtetues në lidhje me vendimet e kundërta është përmbushur nga Gjykata e Lartë dhe argumenti i kërkuesve në këtë drejtim nuk është i bazuar.

34. Sa i takon argumentit tjetër të kërkuesve, vënies në diskutim nga Gjykata e Lartë të çështjeve të ligjit me rëndësi për praktikën gjyqësore, në lidhje me fiktivitetin e kontratës, Gjykata konstaton se, bazuar në nenin 473/a, paragrafi 2, të Kodit të Procedurës Civile, kur Gjykata e Lartë vë në diskutim çështje të ligjit, të cilat merren në shqyrtim kryesisht dhe për të cilat palët nuk kanë paraqitur më parë mendimin e tyre, përpara shqyrtimit të rekursit urdhërohet njoftimi i palëve dhe caktohet afati për depozitimin e parashtrësive të tyre për çështjet e ligjit. Në këto raste, neni 482/a, pika 1, shkronja "b", i po këtij kodi parashikon se Gjykata e Lartë, nëse e vlerëson të nevojshme, për shkak të problematikës ose kompleksitetit të çështjes, vendos shqyrtimin e çështjes në seancë gjyqësore me praninë e palëve.

35. Nisur nga përmbajtja e këtyre dispozitave, Gjykata vëren se ligjvënësi ka caktuar si kriter për shqyrtimin gjyqësor të rekursit me praninë e palëve rastet kur Gjykata e Lartë vë në diskutim çështje të ligjit kryesisht, pra me nismën e saj. Kjo do të thotë se në këto raste gjykimi në Gjykatën e Lartë

nuk mund të përfundojë me mospranimin e rekursit, por duhet të vijojë me shqyrtimin e çështjes në seancë gjyqësore. Për sa i takon mënyrës së zhvillimit të seancës gjyqësore, Gjykata e Lartë ka dy mundësi: si rregull, shqyrtimin mbi bazë të dokumenteve në dhomën e këshillimit dhe përjashtimisht, me praninë e palëve, vetëm për shkak të problematikës ose kompleksitetit të çështjes.

36. Në rastin konkret, Gjykata vëren se në Gjykatën e Lartë janë analizuar dy çështje ligjore në lidhje me pavlefshmërinë absolute të kontratës objekt shqyrtimi: i. nuk ishte dhënë pëlqimi nga bashkëshorti tjetër për shitjen e tyre sipas neneve 208 të KC-së dhe 90 të KF-së; ii. ishte një veprim fiktiv, pra i kryer vetëm për efekte të nenit 20 të ligjit nr. 9742/2007 që kërkonte që asnjë subjekt në fushën e medias të mos zotërohej më shumë se 40% nga një person i vetëm. Gjithashtu, në ndryshim nga sa pretendojnë kërkuessit, të dyja nuk kanë qenë çështje të diskutuara me nismë të Gjykatës së Lartë, por janë ngritur nga subjektet e interesuara që në momentin që u janë drejtuar gjykatave të juridiksionit të zakonshëm. Ato përbënin shkaqet e kërkesëpadisë dhe janë debatuar nga palët në të dyja shkallët e gjykimit. Edhe në rekurs kërkuessit kanë paraqitur pretendimet e tyre në lidhje me mënyrën e interpretimit të ligjit për pavlefshmërinë e kontratës si në drejtim të pretendimit të mospëlqimit të dhënë nga bashkëshortja, ashtu edhe në drejtim të pavlefshmërisë absolute të saj për shkak të fiktivitetit e në vijim këto çështje janë diskutuar edhe në Gjykatën e Lartë.

37. Konkretisht, gjykata e shkallës së parë, për sa i përket çështjes së parë ligjore, bazuar në nenet 73 e vijuese dhe 94 të KF-së, si dhe nenin 112 të KC-së, ka arsyetuar se e drejta e padisë ishte parashkruar për shkak të kalimit të afatit 1-vjeçar të parashikuar për ngritjen e padisë për anulimin e veprimeve të kryera në tejkalim të të drejtave të bashkëshortit i cili nuk ka dhënë pëlqimin për to (neni 94 i KF-së). Ndërsa në lidhje me çështjen tjetër se kontrata e shitblerjes së aksioneve të datës 15.6.2007 është një akt i simuluar, ajo është bazuar në vendimin unifikues nr. 932/2000 të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, sipas të cilit veprimi juridik është i simuluar kur kryhet me qëllim që të mbulojë një veprim tjetër juridik të vlefshëm ose të pavlefshëm, të cilin palët kanë dashur ta kryejnë me të vërtetë dhe që rezulton prej kundërdeklarimit si marrëveshje e fshehtë midis tyre. Për këto arsye, gjykata e shkallës së parë ka arsyetuar se kontrata përbën provë të plotë në lidhje me pronësinë e aksioneve të kërkuessve dhe se pretendimi i paditësve për mungesën e transaksioneve bankare për shlyerjen e çmimit të blerjes së aksioneve nuk provon ekzistencën e kundërdeklarimit për marrëveshjen e fshehtë ose kryerjen e këtij veprimi në kundërshtim me ligjin (*shih paragrafët 63 dhe 70 të vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë*). Në përfundim, kjo gjykatë ka vendosur rrëzimin e kërkesëpadisë.

38. Në të kundërt, gjykata e apelit e ka bazuar arsyetimin e saj në nenin 208 të KC-së, i cili përcakton se tjetërsimi i sendit të përbashkët mund të bëhet vetëm me pëlqimin e të gjithë bashkëpronarëve dhe mosrespektimi i tij është shkak i pavlefshmërisë absolute të veprimit juridik, sipas nenit 92, shkronja “a”, të këtij kodi. Në këtë kuptim, gjykata e apelit ka argumentuar se për nënshkrimin e kontratës duhet të japin pëlqimin si bashkëpronarë të dy bashkëshortët, në përputhje edhe me nenin 90 të KF-së. Në vijim ajo ka vlerësuar se kontrata e datës 15.6.2007 midis trashëgimlënësit të subjekteve të interesuara është një veprim juridik fiktiv. Ajo është lidhur vetëm për të plotësuar kriteret e nenit 20 të ligjit nr. 9742/2007 që kërkonte që asnjë subjekt në fushën e medias të mos zotërohej më shumë se 40% nga një person i vetëm. Gjithashtu, ajo ka vlerësuar se çmimet e shitjes së aksioneve ishin jo vetëm të pamundura për t’u paguar nga kërkuessit, por edhe nëse do të ishin paguar, ato nuk mund të vërtetohen me dëftesë të thjeshtë, për shkak të kuadrit ligjor në fuqi dhe se kalimi i një shume të tillë të konsiderueshme *cash* duhet të ishte dhe objekt i vlerësimit të Drejtorisë për Parandalimin e Pastrimit të Parave. Kjo pagesë nuk është vërtetuar me asnjë dokument të ndonjë aktiviteti tregtar të realizuar nga kërkuessit apo kontrate huaje, që do të bënte të mundur pagesën e këtij çmimi. Në përfundim të analizës, gjykata e apelit është shprehur se kontrata midis palëve ka qenë fiktive, pra për të shmangur efektet e nenit 20 të ligjit nr. 9742/2007, në mënyrë që trashëgimtari i shoqërisë, si aksionar i vetëm, të mos kishte më shumë se 40% të aksioneve të saj (*shih faqet 16–18 të vendimit të Gjykatës së Apelit Tiranë*). Kjo gjykatë, në referim

të vendimit unifikues nr. 932/2000, si dhe bazuar në nenet 73–74, 90 dhe 94 të KF-së, si dhe 92 e 208 të KC-së, ka vendosur ndryshimin e vendimit të gjykatës së shkallës së parë dhe pranimin e padisë të subjekteve të interesuara.

39. Gjykata e Lartë, duke shqyrtuar çështjen në seancë gjyqësore në dhomën e këshillimit, ka arsyetuar se është i pabazuar qëndrimi i gjykatës së apelit në pjesën që ka vlerësuar se duhet të zbatohet neni 208 i KC-së, mosrespektimi i të cilit është shkak i pavlefshmërisë absolute të veprimit juridik, sipas nenit 92, shkronja “a”, të këtij kodi. Gjykata e Lartë në lidhje me shkakun e parë të kërkesëpadisë (mospëlqimin e bashkëshortit për nënshkrimin e kontratës) ka pranuar arsyetimin e gjykatës së shkallës së parë se padia është parashkruar, pasi është ngritur tej afatit të parashikuar në nenin 94 të KF-së, pra se nuk mund të gjejë zbatim instituti i bashkëpronësisë i parashikuar nga neni 208 i KC-së. Megjithatë, ajo ka arsyetuar se veprimi juridik i kryer është absolutisht i pavlefshëm, ndaj nuk gjen zbatim neni 94 i KF-së që rregullon pavlefshmërinë relative. Për këtë arsye ajo ka gjetur të bazuar vendimin e gjykatës së apelit për pavlefshmërinë absolute të kontratës në lidhje me fiktivitetin e saj. Ajo është bazuar në vendimin unifikues nr. 5, datë 30.10.2012, duke arsyetuar se veprimi juridik që është i pavlefshëm mund të merret parasysh nga gjykata edhe kryesisht, pa u kërkuar nga pala, si dhe në nenin 92, shkronja “ç”, të KC-së, sipas të cilit veprimet juridike të pavlefshme që nuk krijojnë asnjë pasojë juridike janë edhe ato që bëhen në marrëveshje të palëve pa pasur për qëllim të sjellin pasoja juridike. Në përfundim, Gjykata e Lartë, duke e gjetur të drejtë vendimin e gjykatës së apelit që ka arritur në përfundimin se pretendimet e palës paditëse për fiktivitetin e kontratës së shitjes së aksioneve rezultojnë të provuara, e ka lënë në fuqi atë për këtë pjesë, si dhe për zgjidhjen e pasojave të këtij veprimi juridik absolutisht të pavlefshëm (*shih paragrafët 57, 61 dhe 91 të vendimit të Gjykatës së Lartë*).

40. Nisur nga sa më lart, Gjykata vlerëson se nuk rezulton që Gjykata e Lartë të ketë vënë në diskutim çështje të ligjit, për të cilat palët nuk kanë qenë në dijeni ose nuk kanë pasur mundësinë të debatonin apo të jepnin mendimin e tyre më parë. Po kështu, edhe vetë Gjykata e Lartë është shprehur se në rastin konkret nuk konstatohen rrethana me rëndësi nga pikëpamja e së drejtës për njësimin ose zhvillimin e praktikës gjyqësore, problematika të parashtruara apo shkaqe komplekse të çështjes, që do të kërkonin domosdoshmërisht dëgjimin e palëve, për rrjedhojë ajo ka vijuar shqyrtimin e çështjes në seancë gjyqësore në dhomën e këshillimit. Pavarësisht formës së shqyrtimit të rekursit në seancë gjyqësore në dhomën e këshillimit, Gjykata vlerëson se kjo mënyrë e zhvillimit të seancës gjyqësore, mbi bazë dokumentesh dhe pa praninë fizike të palëve, nuk do të thotë se ato nuk janë dëgjuar. Përkundrazi, në këto raste debati i palëve realizohet njësoj, pavarësisht formës së paraqitjes së argumenteve me shkrim, pra përmes shkëmbimit respektiv dhe në kohën e duhur të parashtrimeve, prapësimeve dhe provave dokumentare të paraqitura, të cilave Gjykata e Lartë u ka dhënë përgjigje, duke vlerësuar shkaqet dhe bazueshmërinë e tyre në themel (*shih vendimin nr.41, datë 22.12.2022, të Gjykatës Kushtetuese*). Për më tepër, Gjykata konstaton se gjykimi në gjykatat e faktit (në gjykatën e shkallës së parë dhe gjykatën e apelit) është zhvilluar në seancë gjyqësore me praninë e palëve, gjatë të cilave kërkuarve u është krijuar mundësia të marrin pjesë dhe të japin vlerësimin e tyre për çështjet e ligjit.

41. Nga sa më lart, Gjykata vlerëson se kërkuarët kanë pasur mundësi për t’u dëgjuar dhe mbrojtur gjatë gjithë procesit gjyqësor në tërësinë e tij, prandaj pretendimi i tyre për shqyrtimin e çështjes në seancë gjyqësore me praninë e palëve në Gjykatën e Lartë nuk është i bazuar.

B.2. Për cenimin e parimit të sigurisë juridike të lidhur me standardin e arsyetimit të vendimit gjyqësor

42. Kërkuarët kanë pretenduar se vendimet gjyqësore kanë cenuar të drejtat e fituara ligjërisht mbi bazën e një akti publik që provon blerjen e aksioneve të shoqërisë, ndërsa subjektet e interesuara e kanë humbur të drejtën e padisë, pasi ajo mund të ngrihej brenda 1 viti nga data e marrjes dijeni të veprimit dhe jo më vonë se 1 vit nga mbarimi i bashkësisë. Ata kanë pretenduar, gjithashtu, se vendimi i Gjykatës së Lartë, objekt kundërshtimi, bie ndesh me praktikën unifikuese të Kolegjeve të Bashkuara, konkretisht me vendimin nr. 932/2000 dhe jurisprndencën e saj, pasi në rastin konkret nuk ka qartësuar ku qëndron marrëveshja e fshehtë (kundërdeklarimi), me anë të së cilës palët kanë rënë dakord që kontrata e lidhur midis tyre të mos sjellë asnjë pasojë. Në këtë

kuptim, sipas kërkuessve, gjykatat kanë rishikuar një marrëdhënie juridike të konkluduar para noterit 10 vjet më parë, pa e thirrur këtë të fundit si dëshmitar.

43. Po kështu, kërkuessit kanë pretenduar se vendimet e gjykatave të zakonshme nuk përmbajnë një vijë logjike e ligjore për sa u takon fakteve dhe provave dhe përfundimi i arritur nuk është analizë e drejtë e çështjes. Sipas tyre, vendimi i Gjykatës së Lartë nuk është shprehur për pretendimet e parashtruara në rekurs, si dhe është arbitrar, kontradiktor dhe i sforcuar, pasi nuk është argumentuar se si është arritur në përfundimin se megjithëse kërkuessit rezultojnë pjesëmarrës në disa vendime të shoqërisë, ata nuk janë sjellë realisht si bashkaksionarë të saj dhe se efektivisht drejtimi i shoqërisë është bërë nga pala paditëse në gjykim, pavarësisht se kërkuessit kishin shumicën e votave. Gjithashtu, ata kanë pretenduar se Gjykata e Lartë është shprehur se kërkuessit nuk rezultojnë dorëzanës në një kontratë huaje bankare, fakt i cili nuk është i vërtetë. Sipas kërkuessve, fakti se ata nuk kanë tërhequr dividendë nuk nënkupton se ata nuk janë aksionarë. Edhe argumenti se kërkuessit nëse do të ishin aksionarë të vërtetë do të mund të ndryshonin përbërjen e organeve drejtuese të shoqërisë është absurd dhe jo logjik.

44. Subjektet e interesuara kanë prapësuar se vendimi nr. 932/2000 i Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë nuk gjen zbatim në rastin konkret, pasi ky i fundit flet për veprimet “simuluese”. Sipas tyre, neni 92, shkronja “ç”, i KC-së ka parashikuar se veprimet fiktive dhe ato të simuluar nuk janë e njëjta gjë. Ato kanë prapësuar se në rastin e fiktivitetit nuk kërkohet kundërdeklarimi, siç parashikon vendimi unifikues, dhe gjykata e apelit dhe Gjykata e Lartë e kanë përcaktuar qartë se kontrata ka qenë fiktive. Edhe vendimet e tjera të Gjykatës së Lartë të pretenduara nga kërkuessit nuk kanë lidhje me rastin konkret. Gjithashtu, subjektet e interesuara kanë prapësuar se nisur nga fakti se veprimi juridik ka qenë fiktiv, ai përfshihet në rastet e pavlefshmërisë absolute dhe konstatimi i tyre nuk i nënshtrohet asnjë kufizimi kohor.

45. Po kështu, subjektet e interesuara kanë prapësuar se gjykata e apelit ka argumentuar fiktivitetin e kontratës dhe e ka provuar atë me mosdokumentimin e pagesave, si dhe mungesën e aktiviteteve tregtare dhe financiare të kërkuessve. Ata kanë prapësuar edhe se vendimi i Gjykatës së Lartë është arsyetuar gjerësisht, ka pranuar argumentet në lidhje me pamundësinë financiare të kërkuessve për të paguar detyrimin dhe u ka dhënë përgjigje të gjitha pretendimeve të ngritura në rekurs.

46. Gjykata në jurisprudencën e saj ka vlerësuar se parimi i sigurisë juridike nënkupton, ndërmjet të tjerash, garantimin e besueshmërisë së individit të shteti, institucionet e tij dhe tek aktet që ato nxjerrin. Ndërsa në rastin e vendimeve gjyqësore të formës së prerë, siguria juridike nënkupton që nëse gjykata ka vendosur përfundimisht për një çështje, vendimi i saj nuk duhet të vihet në dyshim (*shih vendimet nr. 11, datë 21.4.2022; nr. 4, datë 21.2.2022, të Gjykatës Kushtetuese*). Për sa u përket vendimeve unifikuese të Gjykatës së Lartë, ajo është shprehur se Kushtetuta i ka dhënë kësaj të fundit autoritetin të njësojë ose ndryshojë praktikën gjyqësore, pra të mbajë qëndrime në çështje të veçanta, me qëllim unifikimin e vendimmarrjes së gjykatave të zakonshme. Qëllimi i Gjykatës nuk është të vërë në diskutim vlerën që kanë vendimet unifikuese të Gjykatës së Lartë në rendin juridik dhe as detyrimin ligjor që kanë gjykatat më të ulëta që të marrin parasysh dhe zbatojnë në çështje analoge zgjidhjet e dhëna në këto vendime (*shih vendimet nr. 26, datë 22.5.2015; nr. 6, datë 17.2.2012 të Gjykatës Kushtetuese*).

47. Gjithashtu, Gjykata në jurisprudencën e saj ka theksuar se e drejta për proces të rregullt ligjor përfshin edhe të drejtën për të pasur një vendim gjyqësor të arsyetuar, që i garantohet individit nga nenet 42 dhe 142, pika 1, të Kushtetutës. Vendimi gjyqësor, në çdo rast, duhet të jetë logjik, i rregullt në formë, i qartë dhe jo kontradiktor në përmbajtje. Në tërësinë e tij ai duhet konsideruar si një unitet, në të cilin pjesët përbërëse janë të lidhura ngushtësisht mes tyre. Zbatimi i këtij standardi është vlerësuar nga Gjykata rast pas rasti, në varësi të rrethanave konkrete të çështjes, duke analizuar nëse vendimet gjyqësore të kundërshtuara e kanë përmbushur në mënyrë të mjaftueshme detyrimin për arsyetimin e vendimeve të tyre (*shih vendimet nr. 12, datë 15.3.2023; nr. 29, datë 1.11.2022, të Gjykatës Kushtetuese*).

48. Në rastin konkret, bazuar në aktet e dosjes gjyqësore të administruar për nevoja të këtij gjykimi kushtetues, nisur nga arsyetimi i gjykatave të juridiksionit të zakonshëm (*shih paragrafët 37 – 39 të vendimit*) dhe në analizë të argumenteve të kërkesve, Gjykata konstaton se midis palëve ndërgjyqëse nuk rezulton të ketë ndonjë vendim gjyqësor të formës së prerë që të ketë vendosur për vlefshmërinë e kontratës objekt gjykimi, i cili të jetë vënë në dyshim nga vendimi i kundërshtuar i Gjykatës së Lartë.

49. Gjykata thekson se edhe pse në parim kontratat kanë forcën e ligjit për të drejtat dhe detyrimet që përmban, ndaj dhe si rregull zbatimi i tyre është aspekt i rëndësishëm i shtetit të së drejtës, kjo nuk e përjashton mundësinë ligjore që vlefshmëria e tyre të vihet në diskutim. Edhe në çështjen në shqyrtim, objekt i gjykimit i procesit gjyqësor në gjykatat e juridiksionit të zakonshëm ka qenë pikërisht vlefshmëria ligjore e kontratës. Kësaj çështjeje dhe asaj të parashkrimit të së drejtës së padisë gjykatat e zakonshme i kanë kthyer përgjigje, dhe si të tilla nuk mund të përbëjnë *per se* elemente të parimit të sigurisë juridike. Për rrjedhojë, argumentet e kërkesve në drejtim të cenimit të parimit të sigurisë juridike, për shkak të vlerësimit nga ana e gjykatave të vlefshmërisë së kontratës, nuk janë të bazuara.

50. Kërkesit kanë pretenduar, po kështu se vendimi i Gjykatës së Lartë ka cenuar parimin e sigurisë juridike, pasi është dhënë në kundërshtim me vendimin unifikues nr. 932/2000 të Kolegjeve të Bashkuara të asaj gjykate. Ndërsa, subjektet e interesuara kanë prapësuar se ky pretendim është i pabazuar, sepse vendimi unifikues bën fjalë për veprimet simuluese dhe jo veprimet fiktive, siç ka qenë rasti konkret, ndaj sipas tyre vendimi unifikues nuk ka qenë i zbatueshëm në procesin gjyqësor në fjalë.

51. Lidhur me këtë pretendim, Gjykata fillimisht rithekson se zbatimi i ligjit (ku përfshihet edhe njësimi ose zhvillimi i tij me vendim unifikues) është detyrë e gjykatave të juridiksionit të zakonshëm për qëllim të procesit gjyqësor që ato zhvillojnë, ndërsa detyra e saj është të vlerësojë nëse gjatë procesit gjyqësor ka pasur shkelje të të drejtave kushtetuese, si dhe nëse zbatimi i ligjit ka qenë eventualisht arbitrar, në kuptimin që të bjerë ndesh haptazi me konceptin e gjykimit të drejtë të përcaktuar në nenin 42 të Kushtetutës (*shih vendimet nr. 30, datë 29.5.2023; nr. 33, datë 14.11.2022; nr. 3, datë 23.2.2016, të Gjykatës Kushtetuese*). Gjykata nuk vepron si gjykatë e shkallës së katërt dhe për këtë arsye vendimet e gjykatave të juridiksionit të zakonshëm nuk vihen në dyshim, përveç rasteve kur gjetjet e tyre mund të konsiderohen si arbitrare ose haptazi të paarsyeshme. Thënë ndryshe, Gjykata vepron në rastin kur gabimi ligjor ose faktik nga gjykatat e juridiksionit të zakonshëm është aq i dukshëm, sa një gjykatë e arsyeshme nuk mund ta kishte bërë ndonjëherë ose i tillë që gjykimin e bën të padrejtë (*shih vendimin nr. 30, datë 29.5.2023, të Gjykatës Kushtetuese*).

52. Mbi bazën e këtij standardi, Gjykata vëren se Gjykata e Lartë në zgjidhjen e mosmarrëveshjes ka zbatuar nenin 92, shkronja “ç”, të KC-së, i cili parashikon si veprime juridike të pavlefshme ato që bëhen në marrëveshje të palëve pa pasur për qëllim të sjellin pasoja juridike të cilat në përmbajtje të kësaj dispozite ndahen në fiktive ose të simuluar. Me anë të vendimit unifikues nr. 932/2000, Gjykata e Lartë ka njësuar praktikën gjyqësore lidhur me çështjen se kur veprimi juridik mund të konsiderohet i simuluar dhe cilat janë elementet thelbësore që e bëjnë atë të tillë. Kësaj çështjeje Gjykata e Lartë i është përgjigjur: “Në rastet e fiktivitetit dhe të simulimit mospërputhjen midis vullnetit dhe shfaqjes së tij e duan vetë palët e veprimit juridik. Veprimi juridik është i simuluar kur kryhet me qëllim që të mbulojë një veprim tjetër juridik të vlefshëm apo të pavlefshëm, të cilin palët kanë dashur ta kryejnë me të vërtetë dhe që rezulton prej kundërdëklarimit si marrëveshje e fshehtë midis tyre”.

53. Në respektim të kufijve juridiksionalë të saj, Gjykata, pa interpretuar ajo vetë përmbajtjen e ligjit dhe të vendimit unifikues, si dhe pa vënë në diskutim vlerën e vendimeve unifikuese në rendin juridik dhe karakterin e detyrueshëm që ato kanë për gjykatat e juridiksionit të zakonshëm, përfshi edhe vetë Kolegjet e Gjykatës së Lartë, konstaton se në çështjen konkrete Gjykata e Lartë ka zbatuar nenin 92, shkronja “ç”, të KC-së, duke i dhënë kuptim përmbajtjes së tij lidhur me veprimin juridik fiktiv, që në vlerësimin e Gjykatës nuk duket në kufijtë e interpretimit arbitrar të kësaj norme juridike. Në këtë situatë, Gjykata çmon se arsyetimi i Gjykatës së Lartë, edhe pse nuk i referohet vendimit unifikues në fjalë, nuk duket haptazi i paarsyeshëm, nuk përmban ndonjë gabim

ligjor të dukshëm dhe rezulton të ketë plotësuar detyrimin kryesor të Gjykatës së Lartë për të interpretuar ligjin e aplikueshëm për zgjidhjen e çështjes konkrete, pa i rënë ndesh vendimit unifikues nr. 932/2000.

54. Nga ana tjetër, Gjykata konstaton se rekursi është marrë në shqyrtim nga Gjykata e Lartë, e cila ka shqyrtuar në themel shkaqet e tij. Vendimi i Gjykatës së Lartë paraqitet i rregullt në formë dhe pasqyron në mënyrë të plotë dhe të detajuar rrethanat, shkaqet e rekursit, vendimmarrjet e gjykatave të juridiksionit të zakonshëm, si dhe argumentet mbështetëse të vetë Gjykatës së Lartë për zgjidhjen e çështjes. Pavarësisht kësaj, Gjykata konstaton se, ndër të tjera, Gjykata e Lartë në analizë të argumenteve të saj është shprehur se kërkuesit nuk rezultojnë dorëzanës në një kontratë huaje bankare (*shih paragrafin 89 të vendimit të Gjykatës së Lartë*). Gjykata vëren se në aktet e administruara në dosjen gjyqësore, në kontratën bankare të huadhënies nr. 1652 rep., nr. 1137 kol., datë 27.12.2010 me palë kredidhënëse bankën “Raiffeisen Bank” dhe kredimarrës shoqërinë “Top Channel” sh.a. rezultojnë emrat e kërkuesve si dorëzanës.

55. Pavarësisht këtij konstatimi, Gjykata vë në dukje se ai nuk është i atillë që të cenojë në tërësi standardin e arsyetimit të vendimit të Gjykatës së Lartë. Gjykata çmon të rritshëm qëndrimin e mbajtur edhe më parë prej saj, se jo çdo shkelje e rregullave procedurale e bën procesin të parregullt, në aspektin e shkeljes së të drejtave kushtetuese, dhe se ndikim të drejtpërdrejtë në një proces ligjor kanë ato shkelje thelbësore, vërtetimi i të cilave do të cenonte të drejtat dhe liritë themelore të individit (*shih vendimet nr. 38, datë 2.12.2021; nr. 71, datë 13.11.2017; nr. 30, datë 19.5.2016, të Gjykatës Kushtetuese*). Duke iu referuar këtij standardi, Gjykata vlerëson se argumenti i përdorur nga Gjykata e Lartë për dorëzaninë në kontratën bankare të huadhënies nuk cenon në vetvete standardin e arsyetimit të vendimit, në kushtet kur ai nuk përbën argumentin kryesor në të cilin është mbështetur ajo për të arritur në konkluzionin për pavlefshmërinë absolute të kontratës.

56. Në përmbledhje të sa më sipër, Gjykata vlerëson se Gjykata e Lartë ka dhënë argumente të mjaftueshme mbi bazën e të cilave ka arritur në mënyrën e përfundimit të çështjes. Vendimi i saj nuk rezulton arbitrar, kontradiktor ose i paqartë në përmbajtjen dhe vlerësimin e bërë. Argumentet e Gjykatës së Lartë janë përdorur në këndvështrim të analizës dhe vlerësimit për pavlefshmërinë e kontratës, në mbështetje të vlerësimeve të bëra nga gjykata e apelit, vendimin e së cilës Gjykata e Lartë ka lënë në fuqi. Po në këtë këndvështrim, Gjykata çmon se edhe referimi dhe mbështetja në provat gjyqësore për të interpretuar ligjin në përputhje me to është bërë pikërisht në mbështetje të arsyetimit të gjykatës së apelit. Për rrjedhojë, vendimi i kundërshtuar i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë plotëson kriteret e vendosura nga jurisprudenca kushtetuese për arsyetimin e vendimit gjyqësor.

57. Për rrjedhojë, pretendimi i kërkuesve për cenimin e parimit të sigurisë juridike të lidhur me standardin e arsyetimit të vendimit është i pabazuar.

B.3. Për cenimin e parimit të gjykatës së caktuar me ligj

58. Kërkuesit kanë pretenduar se ky parim është shkelur, pasi Gjykata e Lartë, në tejkalim të kompetencave të saj, ka interpretuar ndryshe provat e administruara nga gjykatat e faktit, të cilat provojnë sjelljen e kërkuesve si aksionarë, duke mos i përmendur ata në vendim, por ka arritur në përfundime të bazuara në aludime dhe indicie. Gjithashtu, sipas kërkuesve, atyre u ka kaluar barra e provës për të provuar fiktivitetin e kontratës, megjithëse ai është një akt publik me fuqi të plotë provuese. Sipas tyre, ata në datën 25.9.2011 kanë miratuar statutin e ri të shoqërisë në të cilin konfirmohet pronësia e 60% të aksioneve, çka do të thotë se barra e provës për të vërtetuar të kundërtën u bie subjekteve të interesuara. Kërkuesi Albert Sino, nëpërmjet veprimeve bankare, provon likuidimet e detyrimeve të shoqërisë ndaj tij. Gjykata duhet të kërkojë nga subjektet e interesuara vënien në dispozicion të ekstrakteve bankare të periudhës 2017–2023.

59. Subjektet e interesuara kanë prapësuar se Gjykata e Lartë nuk ka administruar prova të reja, por ka vlerësuar provat në të njëjtën mënyrë si gjykata e apelit, duke i cituar ato me qëllim që vendimi të jetë sa më i arsyetuar. Ndërsa për sa i përket barrës së provës ata kanë prapësuar se kërkuesit nuk kanë sjellë asnjë dokument që të provojë se ata kanë pasur aktivitete dhe veprimtari tregtare për të justifikuar pagesën e detyrimeve që vinin nga kontrata e shitjes së aksioneve.

60. Gjykata në jurisprudencën e saj ka vlerësuar se një nga elementet e procesit të rregullt, sipas nenit 42 të Kushtetutës, është edhe shqyrtimi i çështjes nga një gjykatë e caktuar me ligj. Ky element, në sensin material, karakterizohet nga funksioni i saj gjyqësor, që ka të bëjë me zgjidhjen e çështjeve nga organe të ngarkuara me ligj për të dhënë drejtësi. Përveç këtij kushti, këto organe duhet të shqyrtojnë dhe të vendosin për çështje që janë në kompetencë të tyre gjatë një procesi të zhvilluar për një procedurë ligjërishit të përcaktuar dhe në pajtim me rendin juridik (*shih vendimet nr. 15, datë 23.3.2023; nr. 3, datë 7.2.2023; nr. 7, datë 23.2.2021, të Gjykatës Kushtetuese*).

61. Në lidhje me gjykimin në Gjykatën e Lartë është theksuar se në ushtrimin e funksionit si gjykatë e ligjit, ajo gjykatë mund të vendosë për themelin e çështjes vetëm nëse mosmarrëveshja mund të zgjidhet në bazë të të njëjtave fakte e prova të vlerësuara nga gjyqtari i faktit dhe që përbëjnë bazën e vendimit në të cilin është bërë një interpretim i gabuar i ligjit. Kontrolli i saj duhet të fokusohet vetëm në drejtim të ligjshmërisë dhe bazueshmërisë së vendimeve të ankimuara, pra mbi mënyrën e zbatimit të ligjit nga gjykatat më të ulëta. Nëse Gjykata e Lartë vlerëson se provat e administruara nuk janë të mjaftueshme për arritjen e një konkluzioni apo se nevojitet kryerja e vlerësimeve të mëtejshme të tyre, ajo nuk mund të marrë kompetencat e gjykatës së faktit, por duhet ta kthejë çështjen për rishqyrtim, me qëllim plotësimin e këtyre të metave të vendimit, por në asnjë rast nuk mund ta zgjidhë vetë çështjen në themel duke rivlerësuar ndryshe faktet dhe provat e marra gjatë gjykimit në shkallët më të ulëta gjyqësore, pasi një veprim i tillë bie ndesh me parimin e gjykatës së caktuar me ligj (*shih vendimet nr. 57, datë 9.11.2023; nr. 15, datë 23.3.2023; nr. 44, datë 19.7.2016, të Gjykatës Kushtetuese*). Gjithashtu, Gjykata ka pohuar se Gjykata e Lartë nuk mund të bëjë ripërcaktim të fakteve bazuar në një vlerësim të ndryshëm të provave të shqyrtuara dhe të vlerësuara nga gjykatat më të ulëta, por mundet që faktin e përcaktuar nga të njëjtat prova të vlerësuara nga gjyqtari i faktit, ta cilësojë juridikisht ndryshe dhe të zgjidhë vetë çështjen në rast se konstaton zbatim të gabuar të ligjit prej tij (*shih vendimet nr. 7, datë 20.2.2024; nr. 40, datë 14.9.2023, të Gjykatës Kushtetuese*).

62. Duke iu rikthyer rastit konkret, Gjykata vëren se në drejtim të konstatimit të pavlefshmërisë së kontratës, Gjykata e Apelit Tiranë është mbështetur kryesisht në këto fakte: i. kontrata është lidhur për të plotësuar kriteret e nenit 20 të ligjit nr. 9742/2007 që kërkonte që asnjë operator në fushën e medias të mos zotërohej për më shumë se 40% nga një person i vetëm (*shih faqen 16 të vendimit*); ii. mungesa e provave për të vërtetuar pagesën e çmimit (*shih faqen 17 të vendimit*); iii. pamundësia e kryerjes së pagesës, e cila edhe nëse do të ishte paguar, nuk mund të vërtetohet me dëftesë të thjeshtë (*shih faqen 17 të vendimit*); iv. mungesa e të provuarit të burimit financiar të kësaj pagese (*shih faqen 17 të vendimit*). Të gjitha këto fakte i kanë krijuar bindjen gjykatës së apelit se veprimi juridik ishte fiktiv dhe me efekte stimuluese.

63. Ndërsa, Gjykata e Lartë, në mbështetje të arsytimit të Gjykatës së Apelit, ka argumentuar se thjesht fakti që kontrata është lidhur me akt noterial, pra përpara noterit publik si autoritet zyrtar për hartimin e këtij akti, nuk mund të përjashtohet nga procesi i të provuarit për vërtetësinë e përmbushjes reale të këtij detyrimi nga kërkuesit. Ajo ka arsyetuar se deklarata noteriale për pagimin e çmimit e bën të dyshimtë pagimin *cash* të çmimit, duke krijuar përshtypjen se palët kanë pasur mes tyre marrëdhënie financiare të mëparshme dhe detyrimet e mbartura janë përdorur si kompensim për vlerën e aksioneve të tjetërsuara (*shih paragrafin 70 të vendimit*). Duke u nisur nga ky arsyetim, Gjykata e Lartë ka vlerësuar se me të drejtë gjykata e apelit ka vijuar me analizën e provave dhe rrethanave të tjera për të arritur në një përfundim të drejtë lidhur me bazueshmërinë ose jo të pretendimit të paditësve.

64. Po kështu, Gjykata e Lartë është shprehur se gjykata e apelit ka analizuar drejt rrethanat në të cilat është lidhur kjo kontratë, për të vlerësuar nëse ky veprim ka qenë ose jo fiktiv, mundësitë e kërkuesve për të paguar çmimin e blerjes së këtyre aksioneve dhe provueshmërinë e këtij fakti shues, si dhe sjelljen e mëtejshme të tyre në drejtimin dhe administrimin e shoqërisë, si aksionarë të saj (*shih paragrafin 72 të vendimit të Gjykatës së Lartë*). Në mbështetje të arsytimit të gjykatës së apelit, Gjykata e Lartë ka pranuar faktin se kontrata e shitjes së aksioneve është lidhur pikërisht në datën 15.6.2007 për efekt të hyrjes në fuqi të ligjit nr. 9742/2007, datë 28.5.2007 (ligji është botuar në

Fletoren Zyrtare nr. 74, datë 20.6.2007 dhe ka hyrë në fuqi në datën 5.7.2007), i cili ka vendosur si kusht të domosdoshëm për licencimin e operatorëve të programeve, ndalimin e zotërimit të më shumë se 40% të aksioneve nga një person fizik ose juridik (*shih paragrafët 73–76 të vendimit të Gjykatës së Lartë*). Gjithashtu, Gjykata e Lartë ka marrë në konsideratë edhe marrëdhëniet që palët në kontratë kanë pasur më parë, që provojnë se zgjedhja e aksionarëve të rinj të shoqërisë është bazuar në raportin e njohjes dhe besueshmërisë për respektimin e kësaj marrëveshje për fiktivitetin e shitjes së aksioneve, pra nuk është rastësore dhe e bazuar në elementin kërkesë-ofertë (*shih paragrafin 79 të vendimit të Gjykatës së Lartë*).

65. Në vijim të analizës, Gjykata e Lartë ka gjetur të bazuar edhe arsyetimin e gjykatës së apelit në lidhje me burimin e çmimit të paguar për blerjen e aksioneve, duke argumentuar se nuk rezulton që kërkuesit të kenë ushtruar ndonjë aktivitet të tillë tregtar, të kenë qenë të regjistruar si subjekte tregtare dhe të kenë pasur fitime monetare të tilla, rrethanë kjo që do ta bënte të besueshme mundësinë reale të tyre për ta paguar çmimin e blerjes së këtyre aksioneve, duke vijuar se kuadri ligjor, megjithëse nuk përmbante rregulla të detyrueshme për kryerjen e pagesave të tilla nëpërmjet bankave, duke lejuar edhe pagesat *cash*, përcaktonte rregulla të qarta mbi detyrimin për t'i bërë të ditur noterit burimin e krijimit të këtyre të ardhurave dhe, më pas, detyrimin e tij për t'ia raportuar këtë transaksion autoritetit shtetëror përgjegjës. Sipas Gjykatës së Lartë edhe kjo rrethanë provon fiktivitetin e kësaj kontrate (*shih paragrafin 81 të vendimit të Gjykatës së Lartë*).

66. Më tej, Gjykata e Lartë është shprehur se nuk ka asnjë informacion për përdorimin e kësaj shume të konsiderueshme vlerash monetare nga i ndjeri D.H., qoftë në formën e depozitimit të tyre në llogari bankare të shoqërisë si likuiditete apo në përdorimin e tyre për qëllime personale apo familjare. Për rrjedhojë, ky mosinvestim provon mungesën e arsyeve ekonomike që mund ta kenë shtyrë aksionarin e vetëm të shoqërisë në tjetërsimin e 60% të aksioneve (*shih paragrafin 85 të vendimit të Gjykatës së Lartë*). Po kështu, Gjykata e Lartë ka konstatuar se kërkuesit nuk janë sjellë realisht si aksionarë, pasi ata nuk kanë marrë asnjëherë fitime nga aktiviteti i shoqërisë dhe në asnjë vit nuk është vendosur ndarja e dividendëve, por është vendosur që një pjesë e fitimit neto të vitit të destinohej si rezervë ligjore dhe pjesa tjetër të kalonte në rezerva të tjera për investime, me argumentin se gjendja financiare e shoqërisë nuk mundësonte shpërndarjen e dividendëve. Në këtë drejtim, Gjykata e Lartë, megjithëse pranon se kërkuesit rezultojnë pjesëmarrës në disa vendime të kësaj shoqërie, ka argumentuar se ata figurojnë formalisht si aksionarë të shoqërisë edhe në drejtimin e mëtejshëm të saj për t'iu shmangur sanksionit të ligjit nr. 9742/2007 (*shih paragrafin 86 të vendimit të Gjykatës së Lartë*).

67. Nga sa më lart, Gjykata vlerëson se ndonëse në vendimin e saj Gjykata e Lartë ka përmendur argumente të reja të cilat nuk janë përmendur nga gjykata e apelit, nuk rezulton që ajo të ketë bërë ripërcaktim të fakteve. Përkundrazi, Gjykata e Lartë duke argumentuar mbi elementet dhe kushtet thelbësore të kuptimit të veprimit juridik, si dhe provat e administruara në proces, ka konkluduar në të njëjtën mënyrë me gjykatën e apelit se veprimi juridik midis palëve është kryer në kushtet e simulimit absolut (fiktivitetit) (*shih paragrafët 57–60, 61 të vendimit të Gjykatës së Lartë*). Pra, në këtë drejtim nuk rezulton që Gjykata e Lartë të ketë ripërcaktuar faktin ose të ketë nxjerrë konkluzion të ndryshëm për të në raport me atë të gjykatës së apelit. Sikurse u evidentua më lart, referimi që ajo gjykatë bën në provat e administruara nga gjykatat më të ulëta është në funksion të dhënies së një vendimi të arsyetuar, gjë e cila provohet edhe nga fakti se Gjykata e Lartë nuk ka gjykuar në kundërshtim me vendimin e gjykatës së apelit, por ka lënë në fuqi këtë të fundit, duke plotësuar arsyetimin e tij. Argumentet e përmendura nga Gjykata e Lartë në vendimin e saj nuk janë përcaktuese dhe nuk mund të shihen të shkëputura nga provat e vlerësuara nga gjykata e apelit, por u shërbejnë argumenteve të përdorura në mbështetje të vlerësimit të pavlefshmërisë së kontratës. Duke pasur parasysh natyrën e gjykimit në Gjykatën e Lartë, Gjykata çmon se është i pashmangshëm referimi në provat gjyqësore për të interpretuar ligjin në përputhje me to.

68. Në këtë mënyrë, Gjykata e Lartë, në përputhje me funksionin e saj kushtetues të parashikuar nga neni 141 i Kushtetutës, ka shqyrtuar çështjen lidhur me kuptimin dhe zbatimin e ligjit civil për pavlefshmërinë absolute të kontratës, duke iu referuar provave të paraqitura nga palët në dosjen

gjyqësore. Në analizë të vendimmarrjes së saj nuk rezulton që Gjykata e Lartë të jetë shprehur për themelin e çështjes në tejkalim të kompetencave ligjore që i ka njohur ligji. Përkundrazi, ajo është fokusuar në drejtim të interpretimit të parashikimeve ligjore, duke u bazuar në të njëjtin përcaktim të fakteve të mosmarrëveshjes në gjykim sikurse edhe gjykata e apelit.

69. Në këtë kontekst rrethanash, Gjykata çmon se Gjykata e Lartë në arsyetimin e vendimit të saj, përgjatë interpretimit të ligjit në çështjen konkrete, nuk ka zhvendosur në mënyrë arbitrare barrë të tepruar prove në lidhje me fiktivitetin e kontratës, në kuptimin që të ketë tejkaluar kufijtë e funksionit të saj kushtetues për zbatimin e ligjit. Në këtë drejtim, Gjykata vëren se Gjykata e Lartë, duke mbështetur zgjidhjen e dhënë nga gjykata e apelit, ka arsyetuar shprehimisht “...nisur nga natyra e këtij kërkimi të padisë, si dhe prapësimeve të të paditurve, barra e provës për të provuar fiktivitetin e kësaj kontrate i takon paditësve dhe provueshmëria e këtij kërkimi i nënshtrohet rregullave të përgjithshme të të provuarit” (shih paragrafin 64 të vendimit të Gjykatës së Lartë) dhe “Me të drejtë gjykata e apelit, ndryshe nga sa pretendohet në rekursin e të paditurve, lidhur me provueshmërinë e këtij fakti shues, për të cilin barrën e provës e kanë të paditurit, është bazuar edhe në kuadrin ligjor të kohës kur është lidhur kontrata e shitblerjes së aksioneve nr. 1154 rep., nr. 598 kol., datën 15.6.2007, lidhur me detyrimet që kanë pasur të paditurit për evidentimin e burimit të këtyre të ardhurave” (shih paragrafin 82 të vendimit të Gjykatës së Lartë). Në këto kushte, Gjykata bazuar në nenin 42, pika 1 të ligjit nr. 8577/2000 nuk e vlerëson të domosdoshme as marrjen e ekstrakteve bankare nga subjektet e interesuara sipas kërkesës së kërkuësve.

70. Për sa më sipër, pretendimi i kërkuësve për cenimin e parimit të gjykatës së caktuar me ligj është i pabazuar.

B.4. Për cenimin e parimit të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit

71. Kërkuësit kanë pretenduar se Gjykata e Apelit dhe Gjykata e Lartë nuk kanë marrë parasysh provat e tyre dhe kontratën e lidhur para noterit, duke i vendosur palët në pozita jo të barabarta dhe duke argumentuar se moskryerja në bankë e pagesës së aksioneve passjell pavlefshmërinë e veprimit juridik, ndonëse një gjë e tillë nuk është verifikuar nga institucioni kompetent dhe nuk ishte e parashikuar me ligj.

72. Subjektet e interesuara kanë prapësuar se ky pretendim nuk qëndron, pasi ai është ngritur në drejtim të provave, të cilat kërkuësit i kanë paraqitur për të justifikuar dijeninë e bashkëshortes dhe zbatimin e afatit të parashkrimit të shprehur në nenin 94 të KF-së. Kërkuësit nuk kanë pasur burime për të justifikuar shumën që pretendojnë se kanë paguar.

73. Parimi i barazisë së armëve nënkupton se çdokush që është palë në proces duhet të ketë mundësi të barabarta që të paraqesë çështjen e tij dhe se asnjë palë nuk duhet të gëzojë avantazh të konsiderueshëm ndaj palës tjetër, por duhet të përcaktohet një ekuilibër i drejtë mes tyre. Nëse nuk do të ekzistonte barazia e armëve në gjykim, atëherë argumentet e njëres palë do të mbizotëronin mbi argumentet e palës tjetër, për rrjedhojë e drejta për të marrë pjesë në gjykim do të zhvishej nga funksioni i saj kushtetues për të garantuar një proces të rregullt ligjor. Bazuar në këto parime, gjykatës i dalin një sërë detyrash, mes të cilave rëndësi të veçantë merr krijimi i mundësive të barabarta për pjesëmarrjen e palëve ose përfaqësuesve të tyre në proces, si dhe mundësia e deklarimit të tyre për faktet, provat dhe vlerësimet ligjore që janë të lidhura ngushtë me çështjen që shqyrtohet në gjykatë (shih vendimet nr. 19, datë 1.4.2021; nr. 21, datë 20.3.2017; nr. 28, datë 22.5.2015, të Gjykatës Kushtetuese).

74. Po kështu, Gjykata ka theksuar se marrja e provave, paraqitja dhe vlerësimi i tyre janë në juridiksion të gjykimit të zakonshëm dhe jo atij kushtetues. Është vetë gjykata e zakonshme që vlerëson nëse provat duhet të merren dhe mënyra e vlerësimit dhe konkluzionet lidhur me to janë po ashtu në kompetencë të saj (shih vendimet nr. 19, datë 1.4.2021; nr. 21, datë 20.3.2017; nr. 9, datë 26.2.2015, të Gjykatës Kushtetuese). Parimi i barazisë së armëve nuk u imponon gjykatave të juridiksionit të zakonshëm të pranojnë të gjitha argumentet dhe provat që paraqet një palë në proces. Kur kryen detyrën e saj të vlerësimit të lirë të provave, gjykata mund të bindet mbi bazën e disa provave, duke përjashtuar një ose disa prova të tjera, që ajo i konsideron të parëndësishme për çështjen (shih vendimet nr. 19, datë 1.4.2021; nr. 19, datë 19.7.2005, të Gjykatës Kushtetuese).

75. Duke mbajtur në konsideratë standardet kushtetuese të lartpërmendura në çështjen konkrete, Gjykata vëren se gjykata e apelit dhe Gjykata e Lartë kanë marrë në shqyrtim si kontratën e lidhur para noterit, ashtu edhe provat e tjera, përkatësisht vendimet e aksionarëve të shoqërisë të cilat pretendohen nga kërkuesit. Gjykata e Apelit ka pasqyruar prapësimet e kërkuesve në lidhje me faktin se pala paditëse ka njohur, pranuar dhe marrë vendime së bashku me kërkuesit në jo më pak se 12 raste, vendime të mbledhjes së aksionarëve dhe akte të tjera thelbësore për funksionimin e shoqërisë. Edhe Gjykata e Lartë e ka pranuar faktin se kërkuesit kanë qenë pjesëmarrës në disa vendime të shoqërisë, por nuk e ka vlerësuar atë si rrethanë që e bën këtë kërkim të paditësve të pabazuar.

76. Nga sa më lart, Gjykata çmon se kërkuesit nuk rezulton të jenë vënë në pozita të pabarabarta me palën paditëse. Atyre u është dhënë mundësia, gjatë procesit të zhvilluar në Gjykatën e Apelit Tiranë dhe paraqitjes së rekursit në Gjykatën e Lartë, të paraqesin pretendimet e tyre dhe prova në mbështetje të tyre. Për më tepër, pretendimet e kërkuesve janë me natyrë ligjore, pasi kanë të bëjnë me fuqinë provuese të provave në përcaktimin e fakteve të mosmarrëveshjes, si dhe me interpretimin e ligjit procedural për fuqinë dhe vlerën e provave, të cilat pasi janë verifikuar nga Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, ky i fundit ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës së Apelit. Për rrjedhojë, pretendimi për cenimin e parimit të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit është i pabazuar.

77. Në përfundim, Gjykata vlerëson se pretendimet e kërkuesve për cenimin e së drejtës për proces të rregullt ligjor përfshirë edhe të drejtën e pronës, të analizuar në këndvështrim të nenit 42 të Kushtetutës, janë të pabazuara, sipas arsytimit të mësipërm, ndaj kërkesa duhet të rrëzohet.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese, në mbështetje të neneve 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pika 1, shkronja “i”, të Kushtetutës, si dhe nenit 72 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, me shumicë votash,

VENDOSI:

1. Rrëzimin e kërkesës.

Ky vendim është përfundimtar dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Marrë më 27.2.2024.

Shpallur më 4.4.2024.

Kryetare: Holta Zaçaj

Anëtarë: Elsa Toska, Marsida Xhaferllari, Sandër Beci, Sonila Bejtja, Marjana Semini, Genti Ibrahimi

Anëtar kundër: Ilir Toska, Fiona Papajorgji

MENDIM PAKICE

1. Në gjykimin kushtetues të çështjes që u përket kërkuesve Albert Sino dhe Aurel Baçi, me objekt: “*Shfuqizimi i vendimeve nr. 1641, datë 28.6.2017, të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe nr. 00-2023-207 (13), datë 18.1.2023, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë*”, jemi kundër qëndrimit të shumicës për rrëzimin e kërkesës, pasi vlerësojmë se ajo duhej të ishte pranuar. Për rrjedhojë, në vijim, në mbështetje të nenit 132, pika 3, të Kushtetutës dhe nenit 72, pika 8, të ligjit nr. 8577/2000 që parashikojnë publikimin e mendimit të pakicës së bashku me vendimin përfundimtar të Gjykatës Kushtetuese, do të parashatrojmë argumentet që mbështesin qëndrimin tonë si gjyqtarë në pakicë.

2. Fillimisht, vlerësojmë se në funksion të mendimit tonë merr rëndësi paraqitja e rrethanave të çështjes. Më konkretisht, rezulton se në datën 29.3.2001 shtetasi D.H. ka themeluar një shoqëri që ushtron veprimtarinë në fushën e veprimtarive televizive. Me kontratën noteriale të datës 15.6.2007 ai i ka shitur 60% të aksioneve të shoqërisë shtetasve Albert Sino dhe Aurel Baçi (*kërkesë*). Kontrata është depozituar rregullisht në regjistrin tregtar, duke u pasqyruar në regjister ndryshimet përkatëse për sa u përket aksionarëve të shoqërisë dhe aksioneve të zotëruara nga ata. Në datën 23.5.2008 shtetasi D.H. ka ndërruar jetë dhe trashëgimtarë ligjorë janë caktuar bashkëshortja dhe fëmijët (*subjektet e interesuara*). Në datën 18.1.2016, këto të fundit i janë drejtuar gjykatës me kërkesëpadi me objekt njohjen pronar të 60% të aksioneve, me pretendimin se kontrata e shitblerjes e vitit 2007 ishte absolutisht e pavlefshme, pasi ishte kryer në kundërshtim me ligjin. Kërkesëpadi bazohej në faktin se kjo kontratë ishte një veprim juridik absolutisht i pavlefshëm, sepse: i. nuk ishte dhënë pëlqimi nga bashkëshorti tjetër për shitjen e aksioneve, sipas neneve 92/a dhe 208 të KC-së dhe 90 të KF-së. Ndërkohë, në parashtrimet e depozituara gjatë gjykimit në shkallë të parë, subjektet e interesuara kanë shtuar edhe një shkak të ri pavlefshmërie absolute, duke pretenduar se: ii. kontrata e shitjes ishte një veprim juridik fiktiv, sepse ishte lidhur për të plotësuar kriteret e nenit 20 të ligjit nr. 9742/2007 që kërkonte që asnjë subjekt në fushën e medias të mos zotërohej më shumë se 40% nga një person i vetëm. Duke iu referuar veprimit fiktiv, subjektet e interesuara kanë argumentuar se shkak i pavlefshmërisë absolute është edhe neni 92/ç i KC-së që lidhet me veprimet e simuluar dhe kontrata është absolutisht e pavlefshme, pasi është një veprim juridik i simuluar.

3. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, për sa i përket shkakut të parë të pavlefshmërisë së pretenduar, bazuar në nenet 73 e vijuese dhe 94 të KF-së dhe 112 të KC-së, ka arsyetuar se e drejta e padisë ishte parashkruar për shkak të kalimit të afatit 1-vjeçar të parashikuar për ngritjen e padisë për anulimin e veprimeve të kryera në tejkalim të të drejtave të bashkëshortit i cili nuk ka dhënë pëlqimin për to (neni 94 i KF-së). Ndërsa në lidhje me shkakun tjetër të pavlefshmërisë së pretenduar se kontrata e shitblerjes së aksioneve e vitit 2007 është një veprim absolutisht i pavlefshëm, gjykata është bazuar në vendimin unifikues nr. 932/2000 të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, sipas të cilit veprimi juridik është i simuluar kur kryhet me qëllim që të mbulojë një veprim tjetër juridik të vlefshëm ose të pavlefshëm, të cilin palët kanë dashur ta kryejnë me të vërtetë dhe që rezulton prej kundër deklaramit si marrëveshje e fshehtë midis tyre. Për këto arsye, gjykata e shkallës së parë ka arsyetuar se kontrata përbën provë të plotë në lidhje me pronësinë e aksioneve të kërkuarve dhe se pretendimi i paditësve për mungesën e transaksioneve bankare për shlyerjen e çmimit të blerjes së aksioneve nuk provon ekzistencën e kundërdeklarimit për marrëveshjen e fshehtë ose kryerjen e këtij veprimi në kundërshtim me ligjin (*shih paragrafët 63 dhe 70 të vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë*). Në përfundim, kjo gjykatë ka vendosur rrëzimin e kërkesëpadi.

4. Në ankim subjektet e interesuara, përveç shkaqeve të ngritura gjatë gjykimit në shkallë të parë për pavlefshmërinë e veprimit juridik, kanë parashtruar edhe se referimi i asaj gjykate në vendimin unifikues nr. 932/2000 nuk është i saktë, pasi kuptimi i veprimit fiktiv jepet nga neni 92, shkronja “ç”, i KC-së, ndërsa simulimi parashikohet në nenin 93 të këtij kodi, por kjo nuk do të thotë se simulimi bëhet gjithnjë për të mbuluar një veprim tjetër. Sipas tyre, veprimi që kryhet sa për t’u dukur përbën simulim absolut, por nuk mbulon një veprim tjetër.

5. Gjykata e apelit e ka bazuar arsyetimin e saj në nenin 208 të KC-së, i cili përcakton se tjetërsimi i sendit të përbashkët mund të bëhet vetëm me pëlqimin e të gjithë bashkëpronarëve dhe mosrespektimi i tij është shkak i pavlefshmërisë absolute të veprimit juridik, sipas nenit 92, shkronja “a”, të këtij kodi. Ajo ka vlerësuar se kontrata e shitjes së aksioneve është një veprim juridik fiktiv, e lidhur vetëm për të plotësuar kriteret e nenit 20 të ligjit nr. 9742/2007 që kërkonte që asnjë subjekt në fushën e medias të mos zotërohej më shumë se 40% nga një person i vetëm, çmimi ishte i pamundur financiarisht për t’u paguar nga blerësit dhe ai nuk është vërtetuar se është paguar. Sipas gjykatës, veprimi juridik është fiktiv me efekte simuluese dhe palët kanë simuluar veprimin juridik të kryer (*shih faqet 16–18 të vendimit të Gjykatës së Apelit Tiranë*). Kjo gjykatë, në referim të vendimit

unifikues nr. 932/2000, duke u bazuar në nenet 73–74, 90 dhe 94 të KF-së, si dhe nenet 92 e 208 të KC-së, ka vendosur ndryshimin e vendimit të gjykatës së shkallës së parë dhe pranimin e padisë së subjekteve të interesuara.

6. Në rekursin e paraqitur në Gjykatën e Lartë, ndër të tjera, kërkesit kanë pretenduar se vendimi i gjykatës së apelit bie në kundërshtim me vendimin unikues nr. 932/2000, pasi dëshira për të lidhur një kontratë fiktive del nga marrëveshja e fshehtë e veçantë i ashtuquajturi “kundërdeklarim” që në rastin konkret nuk ekziston. Ndërsa subjektet e interesuara në kundërrekurs kanë përsëritur të njëjtat argumente të ngritura edhe në ankimin përpara gjykatës së apelit.

7. Gjykata e Lartë, për sa i përket shkakut të parë të pavlefshmërisë së veprimit juridik, ka pranuar se kërkesëpadia është parashkruar, pasi është ngritur tej afatit 1-vjeçar të parashikuar nga neni 94 i KF-së, duke i gjetur të drejta pretendimet në rekurs të kërkesve. Nga ana tjetër, ajo ka arsyetuar se veprimi juridik është absolutisht i pavlefshëm, duke e bazuar arsyetimin e saj në nenin 92, shkronja “ç”, të KC-së, sipas të cilit veprimet juridike të pavlefshme që nuk krijojnë asnjë pasojë juridike janë edhe ato që bëhen në marrëveshje të palëve pa pasur për qëllim që të sjellin pasoja juridike (fiktive ose të simuluar). Sipas kësaj gjykate, fiktiviteti në doktrinë është trajtuar edhe si simulim absolut (palët janë dakordësuar për marrëveshjen e fshehtë dhe ajo nuk duhet të sjellë pasoja). Ndërsa për sa i përket simulimit relativ, palët synojnë të krijojnë një marrëdhënie tjetër duke e mbuluar këtë të fundit. Ajo ka pohuar, gjithashtu, se procesi i të provuarit nëse një veprim juridik është i kryer në kushtet e simulimit absolut kërkon ekzistencën e marrëveshjes së kundërdeklarimit dhe në mungesë të tij, simulimi absolut mund të provohet me prova të tjera për të vërtetuar qëllimin e vërtetë të palëve. Duke zbatuar këtë interpretim, në rastin konkret, Gjykata e Lartë ka arritur në përfundimin se kontrata ka qenë një veprim juridik fiktiv pa pasur qëllim për të sjellë pasoja dhe rrjedhimisht ka lënë në fuqi vendimin e gjykatës së apelit.

8. Në vijim, kërkesit kanë paraqitur ankim kushtetues individual, duke pretenduar se vendimi i Gjykatës së Lartë ka cenuar të drejtën për proces të rregull ligjor në drejtim të së drejtës për t’u mbrojtur dhe për t’u dëgjuar, parimit të sigurisë juridike, standardit të arsyetimit të vendimit, parimit të gjykatës së caktuar me ligj, atij të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit, si dhe të drejtën e pronës dhe lirinë e shprehjes dhe atë të shtypit, radios dhe televizionit.

9. Bashkohemi me shumicën për mënyrën e trajtimit të pretendimeve të kërkesve sipas kritereve të shterimit të mjeteve juridike efektive dhe *ratione materiae*. Ndërkohë, qëndrimi ynë ndahet për sa u përket analizës së themelit të pretendimeve, përkatësisht parimit të sigurisë juridike të lidhur me standardin e arsyetimit dhe parimit të gjykatës së caktuar me ligj, prandaj, në vijim, do të paraqesim qëndrimin tonë në lidhje me to.

A. Për cenimin e parimit të sigurisë juridike të lidhur me standardin e arsyetimit të vendimit

10. Kërkesit kanë parashtruar dy argumente kryesore: i. vendimet gjyqësore kanë cenuar të drejta të fituara ligjërisht mbi bazën e një akti publik që provon blerjen e aksioneve të shoqërisë dhe pala paditëse e ka humbur të drejtën e padisë; ii. vendimi i Kolegjit Civil bie ndesh me vendimin unikues nr. 932/2000 të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë dhe jurisprudencën e kësaj gjykate. Po kështu, ata kanë pretenduar edhe se vendimet objekt kundërshtimi nuk përmbushin standardin e arsyetimit, veçanërisht në drejtim të faktit se megjithëse ata rezultojnë dorëzanës në një kontratë bankare, Gjykata e Lartë është shprehur për të kundërtën.

11. Në analizë të këtij pretendimi, shumica është shprehur se, *së pari*, nuk rezulton të ketë ndonjë vendim gjyqësor të formës së prerë që të ketë vendosur për vlefshmërinë e kontratës objekt gjykimi, i cili të jetë vënë në dyshim nga vendimi i kundërshtuar i Gjykatës së Lartë. Ndonëse, në parim kontrata ka forcën e ligjit, kjo nuk e përjashton mundësinë që vlefshmëria e saj të vihet në diskutim, çka ka qenë edhe objekt i gjykimit, në rastin konkret (*shih paragrafët 48–49 të vendimit*). *Së dyti*, për sa i përket argumentit tjetër të kërkesve se vendimi i Gjykatës së Lartë është në kundërshtim me vendimin unikues të Kolegjeve të Bashkuara nr. 932/2000, shumica, pasi ka theksuar se nuk është detyrë e saj të interpretojë ligjin, ka konstatuar se kuptimi që Gjykata e Lartë i ka dhënë përmbajtjes së nenit 92, shkronja “ç”, të KC-së lidhur me veprimin juridik fiktiv nuk duket në kufijtë e

interpretimit arbitrar të kësaj norme juridike dhe se pavarësisht se ajo nuk i referohet vendimit unifikues në fjalë, nuk duket haptazi e paarsyeshme, nuk përmban ndonjë gabim ligjor të dukshëm dhe rezulton të ketë plotësuar detyrimin kryesor të Gjykatës së Lartë për të interpretuar ligjin e aplikueshëm për zgjidhjen e çështjes konkrete, pa i rënë ndesh vendimit unifikues nr. 932/2000 (*shih paragrafët 51 dhe 53 të vendimit*). Në drejtim të standardit të arsytimit të vendimit, shumica, ndonëse ka evidentuar se konstatimi i Gjykatës së Lartë se kërkuessit nuk figurojnë dorëzanës në një kontratë bankare nuk është i saktë, ka vlerësuar se ai nuk është i atillë që të cenojë në tërësi standardin e arsytimit të vendimit në kushtet kur ai nuk përbën argumentin kryesor në të cilin ajo është mbështetur për të arritur në konkluzionin për pavlefshmërinë absolute të kontratës (*shih paragrafët 55-56 të vendimit*).

12. Duke u bazuar në jurisprudencën kushtetuese të evidentuar në vendim, në lidhje me argumentin e parë, ndajmë të njëjtin vlerësim me shumicën, pasi kontrata e shitblerjes së aksioneve i është nënshtruar për herë të parë shqyrtimit gjyqësor dhe kërkuessit nuk ndodheshin përpara një vendimi gjyqësor të formës së prerë, injorimi i të cilit do të passillte cenimin e parimit të sigurisë juridike. Megjithatë, nga ana tjetër, nuk pajtohem me analizën që shumica ka bërë në drejtim të vendimit unifikues të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë nr. 932/2000.

13. Sikurse u parashtrua nga rrethanat e çështjes, nga përmbajtja e kërkesëpadisë rezulton se subjektet e interesuara, fillimisht, e kanë lidhur pavlefshmërinë e kontratës vetëm me faktin se nuk ishte dhënë më parë pëlqimi i bashkëshortes dhe, në vijim, kanë shtuar edhe shkakun e ri për fiktivitetin e kontratës. Pavarësisht këtij pretendimi, nga leximi i terminologjisë së përdorur në vijim në ankim, por edhe në kundërrekurs, rezulton se subjektet e interesuara u referohen veprimeve “fiktive” dhe “simuluese”, duke mos përcaktuar dallimin midis tyre, madje, për sa i përket këtij të fundit, i referohen nenit 93 të KC-së, duke deklaruar se kontrata është absolutisht e pavlefshme “*për shkak se është veprim juridik i simuluar*”. Nga ana tjetër, kërkuessit e kanë kundërshtuar pretendimin për pavlefshmërinë absolute të kontratës duke u bazuar kryesisht në vendimin unifikues të Kolegjeve të Bashkuara, i cili, sipas tyre, kërkon si provë kundërdeklarimin ose marrëveshjen e fshehtë.

14. Ndërsa nga përmbajtja e vendimeve të të dyja gjykatave të faktit konstatohet se ato i janë referuar vendimit unifikues nr. 932/2000, duke arritur në përfundime të ndryshme për çështje të faktit dhe ligjit në rastin konkret. Sipas gjykatës së shkallës së parë, mungesa e transaksioneve bankare për shlyerjen e çmimit të blerjes së aksioneve nuk provon ekzistencën e kundërdeklarimit për marrëveshjen e fshehtë ose kryerjen e këtij veprimi në kundërshtim me ligjin, element i cili kërkohet nga vendimi unifikues për të përcaktuar fiktivitetin e një veprimi juridik. Nga ana tjetër, gjykata e apelit e përmend në vendimin e saj vendimin unifikues si një argument shtesë për të provuar fiktivitetin e kontratës, duke mos u ndalur në analizën e elementeve të tij.

15. Për sa i përket vendimit të Gjykatës së Lartë, konstatohet se për të përcaktuar pavlefshmërinë absolute të kontratës së shitjes së aksioneve, ajo është ndalur vetëm në analizën e nenit 92, shkronja “ç”, të KC-së që parashikon veprimet fiktive ose simuluese. Përpos këtij fakti, në asnjë moment Gjykata e Lartë nuk i është referuar vendimit unifikues nr. 932/2000, duke mos e qartësuar natyrën e veprimit juridik të kryer në raport me atë vendim. Gjithashtu, nga leximi i interpretimit të bërë nga Gjykata e Lartë, konstatohet se është ajo, e cila pranon se veprimi juridik i kryer në kushtet e simulimit absolut kërkon “*ekzistencën e marrëveshjes së kundërdeklarimit*” dhe, në mungesë të saj, mund të provohet me prova të tjera qëllimi i vërtetë i palëve.

16. Në këto kushte, ndonëse pretendimet e kërkuessve lidhen me mënyrën e zbatimit të dispozitave të ligjit material dhe atij procedural, si dhe me interpretimin e ndryshëm të një vendimi unifikues të Gjykatës së Lartë, i cili ka unifikuar praktikën gjyqësore në lidhje me interpretimin e ligjit material (neni 92, shkronja “ç”, i KC-së) për sa u përket veprimeve juridike që bëhen në marrëveshje të palëve pa pasur për qëllim të sjellin pasoja juridike, sikundër edhe të të provuarit të simulimit të veprimit juridik përmes kundërdeklarimit si marrëveshje e fshehtë midis palëve, vlerësojmë se ajo gjykatë kishte detyrimin për t’i dhënë përgjigje pretendimit nëse ishte rasti për respektimin ose jo të atij vendimi. Kështu, Gjykata e Lartë, megjithëse i analizon veprimet

simuluese dhe fiktive, nuk ka paraqitur asnjë argument nëse kjo analizë doktrinare u përket përcaktimeve të vendimit unifikues ose ka pasur vend për ndryshimin e praktikës gjyqësore. Edhe shumica në arsyetimin e saj megjithëse referon përmbajtjen e vendimit unifikues dhe të ligjit të zbatuar nga Gjykata e Lartë në rastin konkret, nuk ka analizuar faktin përse kjo gjykatë nuk i ka kthyer përgjigje pretendimeve të kërkuësve në këtë drejtim.

17. Pra, nga sa më lart, çmujmë se Gjykata e Lartë duhej të ishte shprehur nëse kishte vend ose jo për zbatimin e vendimit unifikues, kur në dukje pritshmëritë e kërkuësve ishin në drejtim të zbatimit të atij vendimi, por edhe të garantonte parimin e barazisë së armëve. Kjo mënyrë arsyetimi është e tillë që jo vetëm ka krijuar paqartësi te kërkuësit, por do të sjellë paqartësi edhe në vijim në mënyrën e trajtimit të rasteve të ngjashme nga gjykatat më të ulëta, duke mos përmbushur rolin e Gjykatës së Lartë si gjykatë që shkon përtej ligjit dhe synon të drejtën. Po kështu vlerësojmë se në rast se Gjykata e Lartë do të vlerësonte se ndodhej në këto kushte, atëherë kjo nuk mund të bëhej me një vendim të Kolegjit Civil, por nëpërmjet procedurës së parashikuar nga ligji për njësimin ose ndryshimin e praktikës gjyqësore dhe duke u dhënë mundësinë palëve të paraqesin argumentet e tyre për këtë çështje ligji, për të garantuar edhe parimin e barazisë së armëve.

18. Gjithashtu, në drejtim të standardit të arsyetimit të vendimit, argumentet e Gjykatës së Lartë në dukje paraqiten kontradiktore dhe të sforcuara, pikërisht për faktin se nuk i ka kthyer përgjigje pretendimit të kërkuësve për zbatimin e vendimit unifikues, si dhe argumenteve të përdorura, veçanërisht në mospasqyrimin e saktë të dorëzansisë në kontratën bankare, fakt ky i cili, sikurse u theksua më lart, është konstatuar edhe nga vetë shumica.

19. Në përmbledhje të analizës së mësipërme vlerësojmë se pretendimi i kërkuësve për cenimin e parimit të sigurisë juridike të lidhur me standardin e arsyetimit të vendimit është i bazuar.

B. Për cenimin e parimit të gjykatës së caktuar me ligj

20. Kërkuësit kanë pretenduar se Gjykata e Lartë, në tejkalim të kompetencave të saj, ka interpretuar ndryshe provat e administruara dhe ka arritur në përfundime të bazuara në aludime dhe indicie. Gjithashtu, sipas kërkuësve, atyre u ka kaluar barra e provës për të provuar fiktivitetin e kontratës, megjithëse ai është një akt publik me fuqi të plotë provuese. Për këtë pretendim, shumica ka vlerësuar se ndonëse në vendimin e saj Gjykata e Lartë ka përmendur argumente të reja, të cilat nuk janë përmendur nga gjykata e apelit, nuk rezulton që ajo të ketë bërë ripërcaktim të fakteve ose të ketë nxjerrë konkluzion të ndryshëm mbi to në raport me atë të gjykatës së apelit (*shih paragrafin 68 të vendimit*).

21. Duke iu rikthyer rastit konkret, ashtu sikurse ka pranuar shumica, konstatojmë se për të përcaktuar pavlefshmërinë e kontratës gjykata e apelit ka përdorur këto argumente: a) kontrata është lidhur për të plotësuar kriteret e nenit 20 të ligjit nr. 9742/2007 që kërkonte që asnjë subjekt në fushën e medias të mos zotërohej për më shumë se 40% nga një person i vetëm; b) mungesa e provave për të vërtetuar pagesën e çmimit; c) pamundësia e kryerjes së pagesës, e cila edhe nëse do të ishte paguar, nuk mund të vërtetohej me dëftesë të thjeshtë; ç) mungesa e të provuarit të burimit financiar të kësaj pagese.

22. Nga ana tjetër, Gjykata e Lartë ka nisur analizën me faktin se deklarimi i palëve përpara noterit se midis tyre nuk kishte më asnjë detyrim e bën të dyshimtë pagesën *cash* të blerjes së aksioneve. Në mbështetje të arsyetimit të saj, ajo është bazuar në disa rrethana kryesore: i. kontrata është lidhur për efekt të hyrjes në fuqi të ligjit nr. 9742/2007; ii. marrëdhëniet që palët në kontratë kanë pasur më parë, që provojnë se zgjedhja e aksionarëve të rinj të shoqërisë është bazuar në raportin e njohjes dhe besueshmërisë për respektimin e kësaj marrëveshjeje për fiktivitetin e shitjes së aksioneve, pra nuk është rastësore dhe e bazuar në elementin kërkesë - ofertë; iii. nuk rezulton që kërkuësit të kenë ushtruar ndonjë aktivitet të tillë tregtar, të kenë qenë të regjistruar si subjekte tregtare dhe të kenë pasur fitime monetare të tilla, rrethanë kjo që do ta bënte të besueshme mundësinë reale të tyre për ta paguar çmimin e blerjes së këtyre aksioneve; iv. nuk ka asnjë informacion për përdorimin e kësaj shume të konsiderueshme vlerash monetare nga i ndjeri D.H., qoftë në formën e depozitimit të tyre në llogari bankare të shoqërisë si likuiditete ose në përdorimin e tyre për qëllime personale apo familjare; v. kërkuësit nuk janë sjellë realisht si aksionarë, pasi nuk

kanë marrë asnjëherë fitime nga aktiviteti i shoqërisë dhe në asnjë vit nuk është vendosur ndarja e dividendëve; vi. kërkuesit nuk rezultojnë si dorëzanës në një kontratë kredie bankare, në shumën 5,000,000 euro.

23. Edhe në rastin konkret, bashkohemi me shumicën për sa i përket jurisprudencës së evidentuar, por mbajmë qëndrim të kundër në lidhje me analizën e këtij pretendimi nën dritën e parimit të gjykatës së caktuar me ligj. Nga përmbajtja e vendimit të Gjykatës së Lartë vlerësojmë se arsyetimi i saj për pavlefshmërinë e kontratës së shitjes së aksioneve është bazuar jo vetëm në faktet dhe provat e marra në konsideratë dhe vlerësuar nga gjykata e apelit, por edhe në argumente të reja të cilat kanë qenë përcaktuese në arritjen e konkluzionit të pavlefshmërisë absolute të kontratës së shitjes së aksioneve (faktet (ii), (iv), (v), (vi) të mësipërme). Gjykata e Lartë pranon në vendimin objekt kundërshtimi se veprimi juridik fiktiv provohet me prova të ndryshme, përfshirë edhe ato me dëshmitarë, sjelljen e palëve, shkaqet që i shtyjnë për të kryer veprimin, si dhe përmbushja e detyrimeve. Megjithatë, në vlerësimin tonë, kjo detyrë u takon gjykatave të faktit dhe jo Gjykatës së Lartë që është gjykatë ligji. Në këtë këndvështrim, çmojmë se nëse Gjykata e Lartë do të kishte dyshime për provueshmërinë e pavlefshmërisë të kontratës së shitjes së aksioneve mbi bazën e provave të vlerësuara nga gjykatat e faktit, ajo duhej ta kthente çështjen për rishqyrtim, duke dhënë udhëzimet përkatëse, në mënyrë që ato të arrinin në një konkluzion të plotë për çështjen, përmes çmuarjes së të gjitha atyre provave të administruara gjatë hetimit gjyqësor dhe të vlerësuara relevante për vërtetimin e fakteve të caktuara objekt të provuari.

24. Pavarësisht se Gjykata e Lartë ka lënë në fuqi vendimin e gjykatës së apelit, kjo nuk do të thotë se ajo duhet të tejkalojë kompetencat e caktuara me ligj dhe të marrë në shqyrtim prova të cilat nuk janë vlerësuar më parë nga gjykatat e faktit. Në këtë pikë mendojmë se arsyetimi i shumicës se referimi të provat e administruara nga gjykatat më të ulëta është në funksion të dhënies së një vendimi të arsyetuar, gjë e cila provohet edhe nga fakti se Gjykata e Lartë nuk ka gjykuar në kundërshtim me vendimin e gjykatës së apelit, por ka lënë në fuqi këtë të fundit, duke plotësuar arsyetimin e tij (*shih paragrafin nr. 68 të vendimit*), është i sforcuar dhe bie ndesh me jurisprudencën kushtetuese të konsoliduar ndër vite në lidhje me parimin e gjykatës së caktuar me ligj. Sipas këtij parimi, nëse Gjykata e Lartë vlerëson se provat e administruara nuk janë të mjaftueshme për arritjen e një konkluzioni apo se nevojitet kryerja e vlerësimeve të mëtejshme të tyre, ajo nuk mund të marrë kompetencat e gjykatës së faktit, por duhet ta kthejë çështjen për rishqyrtim, me qëllim plotësimin e këtyre të metave të vendimit, por në asnjë rast nuk mund ta zgjidhë vetë çështjen në themel, duke rivlerësuar ndryshe faktet dhe provat e marra gjatë gjykimit në shkallët më të ulëta të gjyqësorit, pasi një veprim i tillë bie ndesh me parimin e gjykatës së caktuar me ligj (*shih vendimet nr. 57, datë 9.11.2023; nr. 15, datë 23.3.2023; nr. 44, datë 19.7.2016, të Gjykatës Kushtetuese*).

25. Bazuar në këto konsiderata jemi të mendimit se në asnjë rast, pra edhe kur Gjykata e Lartë lë në fuqi vendimin e gjykatës së apelit, ajo nuk mund të bëjë vlerësim të provave të paanalizuara nga gjykatat e faktit, sepse janë këto të fundit që kanë kompetencën t'u japin vlerë provave bazuar në debatin e palëve ndërgjyqëse për to. Përndryshe do të paragjykohej vlerësimi i provave dhe argumenteve të reja nga gjykatat e faktit. Në këtë drejtim, mendojmë se edhe pretendimi i kërkuesve se atyre në këtë mënyrë u ka kaluar barra e provës për të provuar mosqenien fiktive të kontratës, nuk është i pabazuar. Në vlerësimin tonë, një veprim juridik prezumohet i vlefshëm deri në vërtetimin e pavlefshmërisë së tij. Të kuptuarit ndryshe do të krijonte pasiguri juridike në qarkullimin civil. Në këtë kuptim, pala që pretendon pavlefshmërinë e veprimit juridik ka barrën e provës për ta provuar atë. Në kuadër të një procesi të drejtë mendojmë se koncepti i barrës së provës është i lidhur ngushtë me ato të kontradiktoritetit në gjykim dhe së drejtës për t'u mbrojtur. Respektimi i tyre siguron që procesi gjyqësor të zhvillohet në mënyrë të drejtë dhe transparente, duke u dhënë mundësinë të gjitha palëve për të paraqitur rastin e tyre dhe për të mbrojtur të drejtat në mënyrë efektive.

26. Nisur nga sa më lart, çmojmë se vlerësimi i fakteve dhe provave që Gjykata e Lartë ka marrë në konsideratë për të mbështetur argumentet e saj shkojnë përtej atij që gjykata e apelit i ka bërë themelit të çështjes, duke dalë tej kompetencave të saj. Ky vlerësim nuk pajtohet me natyrën e

gjykimin në atë gjykatë, por i përngjan atij të gjykatave të faktit. Për rrjedhojë, edhe ky pretendim i kërkuarve çmohet se është i bazuar.

27. Në përfundim, ne, gjyqtarët në pakicë, vlerësojmë se pretendimet e kërkuarve në drejtëm të parimit të sigurisë juridike të lidhur me standardin e arsyetimit dhe parimit të gjykatës së caktuar me ligj janë të bazuara, ndaj duhet të ishte vendosur pranimi i kërkesës.

Anëtar: Fiona Papajorgji, Ilir Toska